24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6682 — 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՀԻՆԳՇԲԹԻ 5 ՁԻԼՀԻՃՃԷ 1325 — 9 Janvier 1908 — 24me année № 6682

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅՃԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Գ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրս.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 35 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԳԱՒԱՌԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

«ARÉVELK»
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԴԻՑ ՄԸ ԱՃԳԵՍՔՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ողբալաւորին ամէն տեղ տարածուելը անհուսալի է. — Ինչ պէտք է ընել այն տեղերը, ուր այդի կայ բայց օրթալուխը դեռ երեւան չէ ելած. — Ամերիկեան խաղողի կուտերով հաստատուած տնկարաններու կարեւորութիւնը. — Այդ կուտերը ձմեռուան մէջ պահելու եղանակը. — Փոքր թթենակցութիւն.

Տարւոյն ընթացքին մէջ շատ անգամ ուրիշ ունեցանք խօսելու օրթատունկին մէջ մեծ թշնամւոյն՝ օրթալուխին վրայ. այդ առթիւ ըսինք թէ՝ կան մի-ջոցներ որոնց գործադրութեամբը կարելի է դիտել մեր օրթալուխին պատճառած աւերներէն.

Այդ միջոցներուն մէջ ամենակարեւորը տեղը կը գրաւեն ամերիկեան օրթատունկները. միայն թէ՝ ինչպէս յաճախ կրկնեցինք, պէտք է նկատողութեան առնել հողին տեսակը, բնութիւնը և ըստ այմ ընտրել ամերիկեան օրթատունկի ամեն-յարմար տեսակը. հակառակ պարագային մէջ՝ յուսախաբութիւնը անվրիպելի է.

Ողբալաւորը աշխարհի շրջանը շատանց ըրաւ արդէն. Թէև կան երկիրներ որոնց բոլոր մասերն ալ վարակուած չեն տակաւին այս աւերիչ միջատով. ան պարզապէս ալ պարզապէս ժամանակի խնդիր մըն է, երբ նկատի առնելու ըլլանք հողագործութեանց այն հազարումէկ միջոցները որոնք չափազանց կը դիւրացնեն այս կարգի վարակումները, հակառակ-նանակն ամենախիստ արգելքներու.

Շատ դիւրին է օրինակներ առալ բերել այս մասին. ահաւասիկ հատ մը որ բաւական թարմ է: Մաւանիայի դէմը գտնուող Արմաւալիր գիւղը ընդարձակ այգեստաններ ունի. ամառը այդ տեղէն մեծ քանակութեամբ խաղող կուգայ Պոլիս. մինչեւ վերջին տարիներս օրթալուխը երեւան եկած չէր այդ կողմերը. տակէ երեք տարի առաջ Երկրագ. Քանիլ Սուլէյման էֆ.ի հետ առթիւ ունենանք օրթալուխի գոյութիւնը հաստատելու Արմաւալիր այգեստաններուն մէջ. յետ մանրազնին քննութեան և խորհրդակցութեան, հաստատեցաւ որ, օրթալուխը բոյն դրած էր հոն Պոլսոյ խաղողի խաղ գիմալաթերուն կողմէ Արմաւալիր վերադարձուած խաղողի պարապ կողովներու միջոցաւ. այդ կողովներէն շատերը կը պատկանին այնպիսի տեղերու, ուր օրթալուխը շատանց գոյութիւն ունի. կողովները կը լեցուին, ինչպէս գիտէք, այգիներուն մէջ. հետեւաբար անոնց տակը վարակեալ այգիներու հող կպչած կրնայ ըլլալ. Պոլսոյ մէջ, այդ կողովները, օրինք իրարու յար և նման են, իրարու հետ կը խառնուին. Դարթալիքը Արմաւալիր կը վերադարձուի, Արմաւալիրէն ալ Դարթալ. ահա՛ ա՛ռ քեզի վարակման ամենադիւրին միջոց մը:

Բանի որ վարակումը այսքան դիւրին է և յաճախ մարդ անգամ չանձնիր, վասահ եղիր թէ, ուր որ այդի կայ, ուր կանուն օրթալուխ ալ երեւան պիտի գայ. անկէ խուսափիլը գրեթէ անկարելի է. իրաց այս վիճակին մէջ, ինչ պէտք է ընել. ուշադրութիւն ըրէք տրուելիք խորհուրդին:

Ամերիկեան օրթատունկի տեսակները չեն ազդուիր օրթալուխէն. իրրեւ լաւ դրացի իրարու հետ կրնան կենակցիլ. քառորդ դարէ աւելի ժամանակամիջոցէ մը ի վեր հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է. այլեւս տարակոյս չի մերցներ. հետեւաբար հոն ուր այդիի մշակութիւն կայ, պէտք է ունենալ ամերիկեան օրթատունկերու փոքրիկ անկարան (Ֆիտանկիֆ, pépinière) մը, իբրեւ պահեստի տիմ մը. երբ օրթալուխը երեւան գայ՝ ձեռքի տակ ապահով միջոց մը կ'ունենաք, չիչ ժամանակուան մէջ և խնայողական կերպով վերանորոգելու համար ձեր այգիները:

Մինչեւ հոս շատ լաւ, բայց գիտէ՞ք ուր է դժուարութիւնը. ամէն երկրի մէջ օրթալուխի համար մանաւոր կանոնագրութիւն, օրէնք մը կայ. ըստ այդ օրինաց, դեռ օրթալուխ չեղած տեղ մը չէք կրնար ամերիկեան օրթատունկերու պարզ կամ արմատացեալ աղուսրաներ (usph kuyuos fkofqlu չեlhf, boutures simples ou racinées) բերել տալ և անոնցմով տնկարան մը հաստատել. Թուրքիոյ մէջ ալ օրէնքը բացարձակ է այս մասին. այդ պարագային մէջ միջոց մը կայ որուն գործադրութեանը մէջ որ և է դժուարութիւն չէք կրնար հանդիպիլ.

Ահա այդ միջոցը. փոխանակ ամերիկեան օրթատնկոց՝ աղուսրաներ բերել տալու, անոնց խաղողին կուտերէն կամ թիներէն (իւզիւմ չեfիրեայի, pépins de raisin) ճաթեցէք, դիմելով հոնտ ծախող եւրոպական վաճառատանց. այդ կուտերուն ամէնէն ուուրին քիլոն 20-25 ֆր.ը չանցներ:

Ցանելու ժամանակը թէեւ հիմա չէ, բայց հիմակուընէ պէտք է ճաթել խաղողի կուտը և մինչեւ գարուն քիչ մը խոնաւեկ աւազի մէջ թաղուած պահել, շատ մը հունտերու համար աւազի մէջ պահելու դրութիւնը չափազանց յանձնարարելի է. այս մասին շատերը գաղափար իսկ չունին. պէտք չէ երբեք մոռնալ թէ՝ աւազի մէջ պահուած (fnuմsu խuphՁ oլnնմբe, stratifié) հունտը, իր ծլելու կարողութիւնը լաւ կը պահէ. տակէ զատ իր մէջ ծլելու տեսակ մը նախնական պատրաստութիւն կը կատարուի, օրով գարնան մէջ երբ ցանելու ըլլայ՝ շատ կանուանոր և միօրինակ կերպով կը ծլի. Այս առթիւ գործածուած աւազը պէտք է ըլլայ շատ նուրբ. դեղին աւազը աւելի յարգի է. տակէ զատ քիչ մըն ալ խոնաւ ըլլալու է. %ին 8-10 խոնաւութիւն մը պէտք է.

Երբ հիմակուընէ ճաթելու ըլլաք ամերիկեան խաղողի հունտը, աւազի մէջ պահեցէք գարնան ցանելու համար. թէ ինչպէ՞ս պէտք է ցանել. այդ տարբեր խնդիր է, այն ատեն կուտանք այդ մասին հարկ եղած մանրամասնութիւնները եթէ հարցում ըլլայ մեզ. իսկ եթէ մեր այս ասուլիսէն հետաքրքրուողներ չգտնուին, մենք ալ բնականաբար միայն այս օրուանով կը գոհանանք, յիշեցնելով իրենց Աւետարանին ծանօթ պատուէրը:

Կարիճ — Ն. Ց. ԳԱԼՑԱՑԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԹԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Տ. Գ. Պոլիս).— Դեղձը կը պատուաստեն նշենիի, ալոշենիի և վայրի դեղձին վրայ. ալոշենիին վրայ պատուաստուածը ամէնէն աւելի ուժգոյ և դիմացկուն կ'ըլլայ. այս առթիւ խորհուրդ մըն ալ ունինք ձեզ տալիք. պատուաստը կատարելէն վերջը, յաջորդ տարին նոյն տեսակը դարձեալ պատուաստեցէք նախապէս պատուաստուածին վրայ. այս դրութիւնը կը կոչուի կրկին պատուաստում (fարմkրlի սeը ուսnալը. surgreffage). հիմա իրաւունք ունիք հարցնելու թէ տակէ ինչ օգուտ կրնայ ծագիլ. տա՛ պատասխանը. փորձը ցոյց տուած է որ կրկին պատուաստումէ վերջը ծառը ալ աւելի խոշոր և համեղ պտուղներ կուտայ. փորձեցէք և մեր այս ըսածին դուք ալ պիտի համոզուիք. միայն դեղձը չէ, բոլոր պտղատու ծառերուն համար ալ այնպէս է.

(Գ. Մ. Եալովա).— Շատ սիալ է այն կարծիքը թէ՝ օրթալուխը Թուրքիոյ մէջ այնքան արագ չը տարածուեցաւ և այդ-ներուն այնքան վնաս չը տուաւ, որովհետեւ երկրին հողերը աւելի ուժով են, բաղդատմամբ ղոր օր. Ֆրանսայի հողերուն. այս ենթադրութիւնը բնաւ ճիշդ չէ. վաստակ եղէք թէ՝ Ֆրանսայի մէջ այդեստանց յատկացուած հողերը թերեւս մերիններէն աւելի ուժով են. հոն այդիները ամէն տարի կամ յաճախակի աղբեւլու սովորութիւնն ալ կայ, հետեւաբար եթէ ուժով ալ չըլլան, արուած աղբը կ'ուժգնցնէ արդէն.

Օրթալուխին Թուրքիոյ այդեստանց մէջ առաջին անգամ երեւումը քառորդ դարու խնդիր մըն է. այդքան երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, իրաւ է, շատ աւելի զգալի պէտք էր ըլլար անոր ներկայութիւնը. Ֆրանսայի այգիները բաղդատաբար աւելի կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ գրեթէ ամբողջովին փճացան: Հետեւաբար ինչ է պատճառը այս տարբերութեան. նախ՝ Թուրքիոյ մէջ գտնուած այգեստանները իրարմէ անջատ են, առանձին առանձին խումբեր կը կազմեն. Ամսոյ և Պրուսայի այգեստանց մէջ անպէտ անջրպետ մը կայ. Ֆրանսայի մէջ այդպէս չէ. երկաթուղիով ժամեր կը ճամբորդես, իրարու կից այգեստանց երկար շարք մը կը տեսնես միշտ, աջ ու ձախ: Ասկէ զատ Ֆրանսայի և առհասարակ Եւրոպայի մէջ, հաղորդակցութեանց արագարշ դիւրութիւնն ալ պատճառ եղած է օրթալուխին արագապէս ծաւալմանը: Այս պատճառներով օրթալուխը շատ արագ ծաւալում մը չունեցաւ բարեբախտաբար Թուրքիոյ այգեստանց մէջ: Ձեր նամակը մեր այսօրուան սատիրին նիւթ ժամակարարեց. օրթալուխը ձեզ շատ մօտ է. կարելի իսկ է ըսել թէ՝ ձեր դուռն ալ ալի առած է արդէն. հետեւաբար շատ խելացի գործ մը ըրած պիտի ըլլաք, եթէ մեր այսօրուան խրատներէն օգտուելու փորձ մը ընէք. իսկ եթէ դուք ալ, թիվմա ա[illegible] tant pis pour vous.

(Տ. Դ. Էֆրէմ).— Այսօր Եւրոպայի ոգեւորեալ մէջ, ցորեն աղալու համար, իրաւ դիւրաբար և խնայողական մեքենաներ կը գործածեն. մեքենային մեծութեանը համեմատ 2—3 ձիու ոյժ ունեցող և քարիւղով գործող շարժիչ (moteur) մը բաւական է ցորեն աղացող այդ մեքենաներուն համար:

Ահաւասիկ ձեզ մէկ քանի հասցէներ.
M. Hignette, Constructeur de moulins agricoles, Paris.
M. M. H. et G. Rose frères, Poissy, par Paris.
M. M. Clayton et Shutt le Worth, Lincoln (Angleterre).

Դիմեցէք առանց և նախահաւիւ ևն. խնդրեցէք, տալով պէտք եղած տեղեկութիւնները:

ՆՈՅՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

(ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ)

Դ.

(Շար. և վերջ)

Թերութիւններ.— Անկեղծ ըլլալու համար, պէտք է ըսեմ թէ լուսանկարը զարգացած, բայց կատարելութեան հասած չէ տակաւին: Թերութիւններ ունի որոնց դարմանը գտնելու համար հարիւրաւոր մտքեր կը յոգնին: Ասոնցմէ գլխաւորը՝ օրուն համար շատ անգամ կ'արամարհուի ան, միտքին ըլլալն է. ընդհանուր բոլոր գոյները սեւով միայն կ'արտայայտէ. կանանչն ալ սեւ է անոր համար, կարմիրն ալ. խնձորն ու տերեւը նոյն գոյնը ունին գրեթէ: Ասոնց ատեն ուշադիր լուսանկարի գիւտեր կը ծանուցուին, բայց արդիւնք չկայ դեռ. այս ներընկղող պարագաներ պակաս չեն, բայց անկատար են ու ընդհանրանալու արժանաւոր: Սուագոյն պատկերներու արտադրութիւնը բաւական յաջողած է: Մէն դասակարգի մարդոց անպէտ բազմութիւն մը կայ որ այս գործով կը զբաղի. ամէն երկիրներու մէջ ալ կազմակերպուած ընկերակցութիւններ կան, որոնք ասանաւոր ատեններ մէկեղ կուգան, իրենց գիւտերը իրարու կը հաղորդեն ու կը հրապարակեն ալ: Հաւանական չէ որ եկար ատեն այդ գիւտը անոնց ձեռքէն դրկի. շատ չանցնի՝ ամէն բան իր բնական գոյնովը նկարուած տեսնելու հաճոյքը պիտի վայելենք.

«Արուեստի ամենէն մեծ յաղթանակը բնութեան նմանցնել է» ըսած են: Լուսանկարը շատ նմանութիւն ունի բնութեան նկարչութեան: Բնութեան մէջ լաւն է որ կ'արտադրէ գեղեցկութիւնը կազմող ամէն գոյն. ասոր մէջ ալ նոյն լաւն է որ կը տպաւորէ ու կը հասատէ նոյն խորհրդաւոր ազդեցութեամբ: Առանց լոյսի բնութեան մէջ ալ բոլոր առարկաները կը նեսեմանան, ոչինչ կապարէն ու նեցած իր առաւելութիւնը չի կրնար ցուցընել, ադամանդը գայլակաղի բեկորէն չի դանդաղուիր և խափշիկն ու սպիտակաթիրը զիրար արհամարհելու պատճառ չեն կրնար գտնել:

Ուրիշ թերութիւն մը՝ զոր արհեստէն քիչ մը հասկցողները միայն կը նշմարեն, սա է որ գոյները իրենց բնական փայլունութեամբ չեն երեւիր. մեր աչքերուն համար դեղինն ու կարմիրը՝ կապոյտն ու մանիշակագոյնէն աւելի լուսաւոր են, բայց զգայուն ապակիին վրայ վերջինները աւելի շատ կ'ազդեն, այնպէս որ լուսանկարուած կը տեսնենք գրեթէ: Շատ անգամ կապոյտ երկինքը ու անոր երեսը ծածկող ամպը հաւասարապէս ճերմակ թուղթի գոյնով կ'երեւին: Դեղին հագուստ մը, որ աւելի բաց գոյն ունի, սեւ պատկեր կ'արտադրէ, իսկ մանիշակագոյնը՝ ճերմակ: Լուսանկարիչներ միայն գիտեն թէ ինչ կը քաշեն երբ կապոյտ աչքերով յաճախորդ մը կը ներկայանայ իրենց:

Պէտք է թերութիւն համարել տակիս: Գամարային աչքը բաղդատաբար աւելի ուշ է, մեր չտեսածները ինք կը տեսնէ շատ անգամ, այնպէս որ մեր փայլուն ու ոգորկ կարծուած դէմքերուն վրայ ինք բիծեր ու շեշուտած գիծեր կը ցուցնէ: Բնականէն աւելի տարբեր երեւցնելու դէպ սովորութիւնն ունի, փափկանկատ չէ ու չողոքորթութիւն չի գիտեր. շատ քիչ մարդիկ կան որ իրենց լուսանկարին հաւանին. միշտ զիրենք աւելի գեղեցիկ ու աւելի երիտասարդ կը կարծեն: Այս մասին եղած գանգատներուն առաջքը առնելու համար, շատ անգամ լուսանկարիչները պատկերը առնելէ յետոյ զոյն կը տրագրեն, այսինքն կը փնտռեն բոլոր այն նուրբ գիծերը որ մարդուն իսկական դիմագիծը կը կազմեն: Կը տեսնէք թէ քամբան է շնորհք, բայց մենք ճշմարտութիւնը տեսնել չենք ախորժիր, շատը կարեւոր է մեր դէմքերուն, խօսքերուն ու գործերուն ալ: Զափազանց անկեղծութիւնն ալ թերութիւն է, պարզամտութիւն, ապուշութիւն կը կոչուի: Կը պատահի թէ մէկը մանուկի մը պատկերը առնելու ատեն, ապակիին վրայ բիծեր կը տեսնէ. քանի որ մանուկին դէմքին վրայ տառոց հետքն անգամ չկայ, ապակին ինչասուած կարծելով երկրորդ մը կը փորձէ, յետոյ երրորդ մը. արդիւնքը միւսներն. մարդը յուսահատած, կը ձգէ: Քանի մը օր յետոյ մանուկը ծաղկեփաթ կը բռնուի. այն ատեն կը դիտեն որ դէմքին վրայի փշրիկները ապակիին վրայ գտնուած բիծերուն կը համապատասխանեն: Ոսպնեակը այդ փշրիկները նշմարած էր անոնց մօրթին տակէն դուրս ելլելէն առաջ: Այս տեսակ պարագաներ հազուադէպ չեն, թերութիւններ որոնք կը բռնեն օր մը օգտակար դառնալ: Այս կարգի պակասութիւններու համար զայն չենք դատապարտեր, որովհետեւ սերտ արտայուութիւն ունի մեր կեանքին հետ, և անոր չնորհիւ թանկագին յիշատակներ կը պահուին:

Անոր միջոցով մեր լուսագոյն բարեկամները, մեռած ազգականներու սիրելի դէմքը, բաժնուած զաւակներու զգուելի երեւոյթը ուզուած ատեն նորէն կը ներկայանան: Անոր միջոցով անկողնոյն մէջ պրկուած հաւմանդամն ալ չի զրկուիր աշխարհի և կեանքի հրապոյրներէն. բնութեան գեղեցիկ տեսարանները վայելելու և աշխարհի վրայ պատահած դէպքերուն ականատես ըլլալու բաղդաւորութիւնը կ'ունենայ: Դիրքեր ու լրագիրներ իր անկողնին քով կը տանին ամէն բան: Անոր միջոցով ամէնէն շքեղ քնարկարներն ու ճոխ հանդէսներն մէջ կրնանք գտնուիլ: Անոր միջոցով այցելութիւններ կուտանք, բարեկամութիւն կը մշակենք:

Նկարչութիւնը չէր կրնար անոր տեղը բռնել, որովհետեւ կեղծիքի դրշմը կայ զանուած անոր ճակտին. քամբան նախապաշարեալ չէ, կանխակալ կարծիքներ չունի, ու չի սխալիր: Նկարչութեան հրապոյրը հարուածները միայն կրնան վայելել, թեթեւ քամակներու համար անմատչելի է: Հին ատեններ թէեւ միայն իրենց պակերը տեսնելու հաճոյքը կրնային ունենալ՝ [illegible] թիւն կը կազմեն անոնք որ քանի մը անգամ իրենց պատկերը հանել տուած չըլլան:

Կեղծ լուսանկարներ.— Մարդոց համար ընդհանուր գանգատ մը կայ և ճշմարտութիւն ալ է: Ինչ որ ձեռքերնին անցնի՝ կ'ապականեն ու կը խեղաթիւրեն, նոյն իսկ իրենց մարմնին ու հագին: Լուսանկարը բացառութիւն չէր կրնար ըլլալ. ատեն մը ճշմարտութեան հարազատութեան հոմանիշ էր, բայց հիմա ան ալ կեղծելու միջոցներ գտան: Շատ դիւրութեամբ կրնան իշու մը գլուխը մարդու մը մարմնին վրայ տեղաւորել: Այս մասին շատ աւելի տարօրինակ պատկերներ կրցած են ցուցադրել: Մարդ մը որ իր գլուխը ոսպեցելով գեղինը ձգած է, ուրիշ մը որ դանակը ձեռքը սեղանին առջեւ նստած է և պնակին մէջ գտնուած իր գլուխը կը ճաշակէ անուշ անուշ: Ուրիշ մը իր գլուխը աղբի տակակին մէջ դրած կը քաշէ փողոցին մէջէն:

Լուսանկարի ապագան.— Երբ գրեթէ կէս դարու շրջանի մը մէջ այնչափ զարգացած է. ո՞վ կրնայ գուշակել անոր ապագան: Լուսանկարները մեծ յաջողութիւններ կ'ակնկալեն: Օր մը արուեստագէտները շլացած պիտի նայեն անոր ու պիտի չհաւատան, երբ տեսնեն թէ այդ իրենց արհամարած արհեստը շատ քիչ բան թողուցած է իրենց ընելու: Բնութիւնը կը նկարէ բնութեան վրձնով ու բնութեան երանգներով: Լուսանկարը հիմա արդէն Վոլտիւիբ և Խափէանթոյի կատարելագործութիւնն է. անոր լեզուէն մինչ զարմանք կը յայտնէի այդ գիւղային մարդանցին նկատմամբ, բարեկամս ինչ խնդրեց որ մեծ ուշադրութիւն դարձնեմ դղեակին արտաքին ձեւին. յետոյ չենք դարձանք նորէն:

—Հիմա պէտք է որ առաջին յարկը, դղեակին աջ թեւը պատնեմ ձեզ: Հոն է իմ քնարութիւնս:

Ռուլթապիլ ինծի նշան ըրաւ որ իր ետեւէն վեր ելլեմ այն հսկայ ու կրկնակ սանդուխին, որ առաջին յարկին բարձրութեամբ դաւթիկ մը կը ձեւացնէր: Հանկէ՝ ուղղակի դղեակին աջ կամ ձախ թեւը կ'երթայուր կալերիի մը միջոցաւ, որ այդտեղ կը յանգէր: Կալերին, բարձր ու լայն, շէնքին երկայնքը կը տարածուէր և լոյս կ'առնէր դղեակին հիւսիսակողմ նայող ճակատէն: Այն պատուհանները, որոնց պատուհանները կը նայէին հարաւային կողմը, այդ կալերիին վրայ դուռներ ունէին: Բրաֆիէսօր Սթանկէրսընն դղեակին աջ թեւին մէջ կը բնակէր, իսկ Օր. Սթանկէրսընն նոյն թեւին մէջ յարկաբաժին մը ունէր: Աջ թեւին կալերին մասնաւոր Հայելիի պէս փայլող մամաղոծուած տախտակամածին վրայ գորգ մը կար, որ մեր քայլերուն աղմուկը կը խեղդէր: Ռուլթապիլ մեղմաձայն ինծի խորհուրդ կուտար զգուշութեամբ քալելու, որովհետեւ Օր. Սթանկէրսընի սենեակին առջեւէն պիտի անցնէինք: Բարեկամս բացատրեց թէ Օր. Սթանկէրսընի յարկաբաժինը կը բաղկանար սենեակէ մը, նախասենեակէ մը, լոգանքի փոքր օրանէ մը, զարդասենեակ մը և սալօնէ մը: Բնականաբար այդ սենեակներէն մէկը կարելի էր երթալ, առանց կալերիէն անցնելու անպատեան: Սալօնը և նախասենեակը՝ կալերիին վրայ դուռ ունեցող միակ սենեակներն էին: Կալերին ուղիղ կերպով կը շարունակուէր մինչեւ շէնքին արեւելեան ծայրը, ուր լոյս կ'առնէր բարձր պատուհանէ մը: Իր երկայնութեան երկու երրորդ մասին վրայ այդ կալերին ուղիղ կալերիի մը, որ դղեակին աջ թեւին հետ կը դառնայ: Այս պատմութիւնը յատակ դարձնելու համար, անդրադարձին մինչեւ արեւելեան պատուհանը առաջնորդող կալերիին աջակողմի կալերի պիտի կոչենք, իսկ կալերիին ծայրը որ աջ թեւին հետ կը դառնայ և աջ կալերիին կը յանգի, երկրորդի կալերի պիտի անուանենք: Այդ երկու կալերիներու քառուղիին մէջ կը գտնուէր Ռուլթապիլի սենեակը, որ ծրէ-սերիք լարանի սենեակին մօտ կը գտնուէր: Այդ երկու սենեակներու դռները շրջաբիկ կալերիին վրայ կը նայէին, մինչ Օր. Սթանկէրսընի յարկաբաժինն դռները՝ աջ կալերիին վրայ:

(Շարունակելի)

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

Լուրերի Մը Տարօրինակ Արկածները

ԴԻ Սենեակին Տուամը

ԺԴ.

«ԵՐԻՑԱՏՈՒՆԸ ԲԱՆ ՄԸ ՉԷ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑԱԾ ԻՐ ՀՐԱՊՈՅՐԸՆ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ՊԱՐՏԷԶԸ՝ ԻՐ ՇՔԵՂՈՒԹԵՆԷՆ»

— Հարցաքննիչ դատաւորը ինչ կը խորհի:

—Գ. ը Մարքէ չուզեր ամբաստանել Գ. Ռօպէր Տարզանը, առանց ակներեւ ապացոյցի: Ոչ միայն իր դէմ պիտի ունենայ բովանդակ հանրային կարծիքը, առանց հաշուելու Օսբոյնը, այլև Գ. Սթանկէրսընը և Օր. Սթանկէրսընը: Այս վերջինը կը պատեհ Գ. Ռօպէր Տարզանը: Մանկամարդ աղջիկը ուրբան ալ քիչ ատեն տեսած ըլլայ մարդասպանը, դժուարաւ պիտի հաւատացնեն հանրութեան թէ ան չէ ճանչցած Գ. Ռօպէր Տարզանը, եթէ երբեք այս վերջինը եղած է յարձակողը: Դեղին Սենեակը մութ էր անտարակոյս, բայց մի՛ մոռնաք որ փոքր ցայգակնեղ մը կը լուսաւորէր զայն: Աւասիկ, բարեկամս, իրաց վիճակը, երբ երեք օր, կամ աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել, երեք գիշեր առաջ պատահեցաւ այն անլուր իրողութիւնը, օրուն վրայ քիչ մը առաջ խօսեցայ:

ԺԵ.

«ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԻՆ ԿԸ ՍՊԱՍԵՄ»

—Պէտք է որ ոճրին վայրը առաջնորդեմ ձեզ, որպէս զի հասկնաք, կամ աւելի ճիշդ կ'ըլլայ ըսել, համոզուիք թէ անկարելի է բան մը հասկնալ, բաւ Ռուլթապիլ: Գալով ինծի, գտած ըլլալ կը կարծեմ այն բանը զոր ամէն մարդ կը փնտռէ. այսինքն թէ մարդասպանը ի՞նչպէս դուրս եկած է Դեղին Սենեակէն, առանց ուրիշ մը և աղակցութեան և Գ. Սթանկէրսընի մասնակցութեան: Որքան ատեն որ ապահով չըլլամ մարդասպանին ինքնութեան վրայ, չպիտի կրնամ ըսել թէ ի՞նչ է իմ ենթադրութիւնս, բայց կարծեմ հիշդ է, և ամէն պարագայի մէջ՝ բնական, այսինքն բոլորովին պարզ: Գալով երեք գիշեր առաջ պատահածին, հոս, դղեակին մէջ, ամբողջ 24 ժամ ամէն երեւակայութենէ վեր բան մը թաքուեցաւ ինծի: Եւ հիմա իմ յղացած ենթադրութիւնս այնքան անհեթեթ բան մըն է որ գրեթէ կը նախընտրեմ անթաքստութիւնը:

Այս խօսքերէն յետոյ՝ երիտասարդ լրագրերը զիս հրաւիրեց դուրս ելլելու. դղեակին շրջանը ըրինք միասին: Մեր աչքերուն տակ կը խշրտային չոր տերեւները. միակ աղմուկն է որ կը լսէի: Կարծես թէ դղեակը լքուած էր: Այդ հին քարերը, աշտարակը շրջապատող փոսերուն լճացած ջուրը, վերջին ամառուընէ մնացած տուներով ծածկուած հողը, ծառերու սև կմախքը, ամէն ինչ մռայլ երեւոյթ մը կուտար այդ տխուր վայրին, ուր վայրագ գաղանիք մը ծրարուած էր: Աշտարակին շրջանը ըրած ատենիս կանգնաչագգեաս մարդուն հանդիպեցանք, որ մեր քովէն անցաւ, առանց մեզ բարեւելու, իբր թէ գոյութիւն չունենայինք: Այն վիճակն ունէր, ուր առաջին անգամ տեսայ զինքը հայր Մաթիէոյի պանդոկին ապակիներուն մէջէն. միշտ ուսերդնոնթ կը կրէր հրացանը, բերանն վրայ ծխափողը և քիթին վրայ ակնոց դրած:

—Ինչ զարմանալի թաւուն է, բաւ Գ. Ռուլթապիլ մեղմաձայն:

—Խօսեցա՞ք անոր հետ, հարցուցի:

—Այո՛, բայց բան մը չկրցի առնել բերանէն... Մամաալով և ուսերը ցնցելով պատասխանեց. յետոյ առաւ քալեց: Սաստիկաբար աշտարակին առաջին յարկը բնակի, ընդարձակ սենեակի մը մէջ, որ ատենօք իբր աղօթատուն կը ծառայէր: Հոն արդի մը պէս կ'ապրի և իր հրացանով միայն դուրս կ'ելլէ: Աղջկանց հետ միայն հանդիպակաւոր է: Գաղտորները հետաքննելու պատրուակով յաճախ դիւերը դուրս կ'ելլէ, բայց կը կասկածիմ թէ սիրային ժամադրութիւններ կուտայ: Օր. Սթանկէրսընի սենեկապանուհին, Սիլվէ, իր սիրուհին է: Այս մէջտեղ բուռն կերպով սիրահարուած է պանդոկապետին՝ հայր Մաթիէոյի կնոջ. բայց այս վերջինը մօտն կը հոգէ իր կնոջ վրայ: Կարծեմ թէ Տիկին Մաթիէոյի մօտենալու անկարելիութեան պատճառու է որ կանաչագգեաս մարդը մռայլ ու լռակեաց երեւոյթ մը ունի: Աղուոր, գրեթէ վայելչակազմ ու անձին հոգ առնող մարդ մըն է... Մինչեւ չորս մղոն հեռու գտնուող կիները կը խենթենան անոր վրայ:

Աշտարակը անցնելէն յետոյ, որ ձախ թեւին ծայրը կը գտնուի, դղեակին եռաւէն յառաջացանք: Պատուհան մը ցոյց տալով ինծի, որ Օր. Սթանկէրսընի յարկաբաժնին վրայ նայող պատուհաններէն մէկը կարծեցի, Ռուլթապիլ ըսաւ.

—Եթէ երկու գիշեր առաջ հոս գտնուէիք, առաւուն ժամը մէկին, ձեր ծառան պիտի տեսնէիք սանդուխի մը բարձունքը, որ կը պարտաւորէր դղեակ մանել այդ պատուհանէն:

Մինչ զարմանք կը յայտնէի այդ գիւղային մարդանցին նկատմամբ, բարեկամս ինչ խնդրեց որ մեծ ուշադրութիւն դարձնեմ դղեակին արտաքին ձեւին. յետոյ չենք դարձանք նորէն:

—Հիմա պէտք է որ առաջին յարկը, դղեակին աջ թեւը պատնեմ ձեզ: Հոն է իմ քնարութիւնս:

Ռուլթապիլ ինծի նշան ըրաւ որ իր ետեւէն վեր ելլեմ այն հսկայ ու կրկնակ սանդուխին, որ առաջին յարկին բարձրութեամբ դաւթիկ մը կը ձեւացնէր: Հանկէ՝ ուղղակի դղեակին աջ կամ ձախ թեւը կ'երթայուր կալերիի մը միջոցաւ, որ այդտեղ կը յանգէր: Կալերին, բարձր ու լայն, շէնքին երկայնքը կը տարածուէր և լոյս կ'առնէր դղեակին հիւսիսակողմ նայող ճակատէն: Այն պատուհանները, որոնց պատուհանները կը նայէին հարաւային կողմը, այդ կալերիին վրայ դուռներ ունէին: Բրաֆիէսօր Սթանկէրսընն դղեակին աջ թեւին մէջ կը բնակէր, իսկ Օր. Սթանկէրսընն նոյն թեւին մէջ յարկաբաժին մը ունէր: Աջ թեւին կալերին մասնաւոր Հայելիի պէս փայլող մամաղոծուած տախտակամածին վրայ գորգ մը կար, որ մեր քայլերուն աղմուկը կը խեղդէր: Ռուլթապիլ մեղմաձայն ինծի խորհուրդ կուտար զգուշութեամբ քալելու, որովհետեւ Օր. Սթանկէրսընի սենեակին առջեւէն պիտի անցնէինք: Բարեկամս բացատրեց թէ Օր. Սթանկէրսընի յարկաբաժինը կը բաղկանար սենեակէ մը, նախասենեակէ մը, լոգանքի փոքր օրանէ մը, զարդասենեակ մը և սալօնէ մը: Բնականաբար այդ սենեակներէն մէկը կարելի էր երթալ, առանց կալերիէն անցնելու անպատեան: Սալօնը և նախասենեակը՝ կալերիին վրայ դուռ ունեցող միակ սենեակներն էին: Կալերին ուղիղ կերպով կը շարունակուէր մինչեւ շէնքին արեւելեան ծայրը, ուր լոյս կ'առնէր բարձր պատուհանէ մը: Իր երկայնութեան երկու երրորդ մասին վրայ այդ կալերին ուղիղ անկիւնով կը հանդիպէր ուրիշ կալերիի մը, որ դղեակին աջ թեւին հետ կը դառնայ: Այս պատմութիւնը յատակ դարձնելու համար, անդրադարձին մինչեւ արեւելեան պատուհանը առաջնորդող կալերիին աջակողմի կալերի պիտի կոչենք, իսկ կալերիին ծայրը որ աջ թեւին հետ կը դառնայ և աջ կալերիին կը յանգի, երկրորդի կալերի պիտի անուանենք: Այդ երկու կալերիներու քառուղիին մէջ կը գտնուէր Ռուլթապիլի սենեակը, որ ծրէսերիք լարանի սենեակին մօտ կը գտնուէր: Այդ երկու սենեակներու դռները շրջաբիկ կալերիին վրայ կը նայէին, մինչ Օր. Սթանկէրսընի յարկաբաժինն դռները՝ աջ կալերիին վրայ:

(Շարունակելի)

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՊՍԱՂՏՍՏԻՆ

Մէկ տարի դեռ չէ լրացած այն օրէն ի վեր երբ Հաշիմ պէյ կուսակալ անուանուեցաւ Պաղտատի նահանգին. սակայն այ

թեան հետ երկար խորհրդակցութիւններէ վերջը, հակայ ջրեան մը հասատաւել տուաւ դեսպերերը, ճարտարապետներու ձեռքով խողովակներ հատատաւեցան ամէն փողոցի մէջ և հիմա ամէն տուն իր ծարակին առատ և մաքուր ջուր կը տանայ։

Արդէն հանրածանօթ է արաբական ձիերու համբաւը, որոնց կեդրոնն է կը-նանք ըսել Պաղտատ, քանի որ տարին հարիւրաւոր ձիեր կը տարուին տակից Հնդկաստան և անկից Եւրոպա, ուր կը ծախուին խիստ բարձր գիներով։ Ն. Վեսմուլթիւնը ձի պահողներուն նոր աշխոյժ մը տալու և անոնց տեսակի աղուեստութիւնը անդամ մըն ալ վեր հանելու համար, ձիարշաւի շքեղ հանդէս մը կազմեց աբենտաից վարժարանի Տնօրէնութեան հետ համաձայնուելով, և որչեալ օրը կառավարական ամէն կարգի պաշտօնեաներու, հիւպատոսներու և հազարաւոր հանդիսականներու ներկայութեան կատարուեցաւ ձիարշաւը քաղաքէն դուրս ընդարձակ դաշտին մէջ, և առաջին հանդիսացողները իրենց պարգեւները սացան նոյն իսկ Ն. Վեսմուլթեան ձեռքէն։ այդ պարգեւները առաջ եկած էին մտից տարներու վաճառումէն, ուրկից եւեղացը յատկացուեցաւ արտեսից վարժարանին, ուր որք աղաք արտեսա և ուսում կը տրվին։

Սկիզբէն ի վեր Պաղտատէն Հալէպ և փոխադարձ կարաւաններ կ'երթեւեկեն տարեաք և ուղեւոր փոխադրելով, և այդ ուղեւորութիւնը կը կատարուի 22—25 օրուան մէջ։ Բայց որովհետեւ ճամբան անհարթ է, ճամբուն վրայ գտնուող դաւառակներուն ու գիւղախումբերուն յանձնուեցաւ այդ ճանապարհը կառքերու երթեւեկին համար պատրաստելու հոգը, միւս կողմէ Վեսմ. կուսակալը իր քով հրաւիրեց տեղացի քանի մը դրամատէրեր և յորդորեց զանոնք որ կառքեր բանեցնեն մինչեւ Հալէպ, խստանալով ամէն դիւրութիւն։ Իր յորդորներն անուր չմնացին և կայս. Գրանակաւորեան Տարեդարձին օրէն սկսեալ (1907) կառքեր կ'երթեւեկեն, 10 օրուան ըլլալով 25 օրուան մէջտեղը, թէ որ հարկաւ մեծ գրգիկ մը պիտի տայ տեղական առեւտուրին։ Սակից գաղ, առեւտրականներ և հիւպատոսներ ծանուցումներ տուին օ'ր որ պէտք է, հրատիրելով եւրոպացի զբօսաշրջիկները այս ճամբան ընտրել Մայրագոյն Արեւելք երթալու համար, ինչ որ նուազ երկար և նուազ բաղմաժախս է քան կարմիր Մովս. և Հնդկաց Ովկիանոսի ճամբան։ Փոխադրութեան այս նոր և արագ միջոցը շուտով գնահատած ըլլալով, տեղւոյս կայս. կալուածոց վարչութիւնը մտադիր է վեց հատ օթմանպիլ կառքեր բերել տալ, իւրաքանչիւրը տասնվեց հոգնոց, որով կարելի պիտի ըլլայ երկու օրէն երթալ Պաղտատէն Հալէպ։ Անգնահատելի բարիք մը պիտի ըլլայ ատիկա, որուն արագ զարգացութիւն և կատարեալ յաջողութիւն կը մաղթենք ի բոլոր սրտէ։

Եփրատ գետի ընթացքին վրայ Պաղտատէն 20 ժամ դէպի հիւսիս Տիգէմ գաւառակին մէջ կը գտնուի Բէնանիէ անուն թումբը, որ մերթ մերթ կը խլուի ջուրերու յորդութենէն, ինչպէս եղաւ անցեալ տարի, և կ'ողողէ հազարաւոր մղոն տարածութեամբ ընդարձակ դաշտեր, փճացնելով ճամբուն վրայ այրերը, տարեք, գիւղեր, և պատճառելով աղքատութիւն և հիւանդութիւն։ Ն. Վեսմուլթիւն անձամբ գնաց հոն, և տարած երկրաչափներու խորհուրդին, ինչպէս նաեւ տեղացի տարբ չէներու փորձառութենէն օգտուելով, այնպիսի ամուր կերպով մը վերականգնեց որ այլ եւս նոր խրամէ բնաւ չի վախցուիր։ Նօթանատուն կանգուն երկայնութեամբ, տասը կանգուն խորութեամբ և առնընթերնդ կանգուն լայնութեամբ թումբ մը շինուեցաւ այդ կէտին վրայ, որուն համար ժամանակին մինչեւ քանի հազար սակի ծախսուած է տուանց մեծ արդիւնքի։ Մինչդեռ այս անգամ միայն 4 հազար սակի է ծախսուած է։ իսկ շէնքը առաջին անգամներուն հետ անարդաւորելի կերպով դիմացուն և հաստատ է։ Եփրատի վրայ կայնակ Հինտիէ քաղաքն ալ թումբը, որուն խզուելովը ջուրը իր ընթացքէն շեղած և դէպի Հինտիէ դառնալով անջուր թողուցած էր Հիլլէի հազարաւոր ժողովուրդը, ցանքերն ու կենդանիները որոնք հոներու գարշահոտ ջուրերով բաւականանալու ստիպուած էին։ Ջուրը նորէն իր ընթացքին մէջ դնելու համար կայս. արտօնութեամբ հարիւր հազար սակի որոշուած է, որուն կէսը Ն. Կայս. Վեհափառութիւնը իր սովորական բարերարութեամբ հրամայած է իր անձնականէն վճարել, իսկ միւս կէսը պիտի վճարուի ճամբուն վրայ գտնուած հողատէրերէն և գործին մէջ չան ունեցողներէն։ Ն. Վեսմուլթիւնը կազմած է նաեւ յատուկ յանձնաժողով մը, պաշտօն յանձնելով անոր ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստել քաղաքին բարեկարգութեան համար պէտք եղած միջոցներուն վրայ և մասնացնել իրեն։ Շահեկան ծրագիր մըն ալ կայ, ամէն է ընդարձակել մաքրատան մթերանոցները, քանի որ Պաղտատ առեւտուրը օրըստօրէ ընդարձակելու վրայ ըլլալով մինչեւ, հիմա գտնուած մթերանոցները այլեւս բոլորովին անբաւական են առեւտրական գործառնութեանց գոհացում տալու։

ՆՇԱՆ Մ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻԻ

ԱՄԷՆԷՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐՆԵՐՆ ԵՆ

Աղջիկներու համար՝

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԴԵՌԱՏԻ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

Մանչերու համար՝

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԴԵՌԱՏԻ ՄԱՆՉ ՄԸ

Նուէրի համար բազմազոյն զեղեցիկ կոդով մը զարդարուած

Իւրաքանչիւր հատորը 7 դրշ.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԵՂԸ Է ՍԱԳԱԼՆԸ ՏՊԱՐԱՆ և ԳԱԼԵՆՈՅ ԳՐԱՏՈՒՆԸ 10—8

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՍ

Հարանիթէ հիւանդացող աղաքը պէտք է տաք պանել։ Անոնց աչքերը լոյսէ չառ կը նեղուին. ուստի անկողինը այնպէս մը պատրաստելու է որ պառառհանը հիւանդ աղուն կռնակի կողմն ըլլայ, և կարմիր վարագոյր մը կախելու է. սենեակին տաքութիւնը 19 աստիճանէն բարձր ըլլալու չէ. օրը դէթ երեք անգամ սենեակին օդը փոխելու է, և այդ միջոցին տղան լաւ պահպանելու է, առանց օդի հոսանքի ենթարկելու դայն։ Ամրան մէջ կարելի է, տաք օդին, պատուհանին մէկ փեղկը բաց թողուլ, բայց սենեակին դուռը գոց պահելով։ Որովհետեւ հիւանդ տղուն երիկամունքը գրգռուած է, ուտելիքները պէտք է շատ թեթեւ ու պարզ ըլլան. կաթ, բրինձի ջուրով ապուր, շատ շաքարով թեթեւ լէմոնատ, պուղտի հիւթ՝ շաքարախառն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՐՈՆ

Լիսկէռի տպագիր կը խօսի Մ. Նահանգներու և Ճարոնի խնդրոյն վրայ.

Ո՛րքան առաջ կը տարուի Մ. Նահանգաց կողմէ կատարուած նաւային ու զինուորական փորձը, նոյն համեմատութեամբ Ճարոնի հետ դաղտնի կերպով կատարուող բանակցութիւնները կը ճըշգռուին. կը մնայ գիտնալ ճշդիւտ յարաբերութիւնը երկու գործողութեանց։ Ամէն պարագայի մէջ կարելի չէ չդիտել թէ Թոքիոյի կառավարութեան համար շատ դիւրին էր, քանի որ այնքան փոփոխող է խաղաղասէր ոգւով մը նկատողութեան առնելու ամերիկեան ծրագիրը, իր առաջարկութիւնները ներկայացնել ամերիկեան նաւատորմը ճամբայ ելլելէ առաջ։ Պէտք է ըսել նաեւ թէ Ուշինկդընի կառավարութեան հաստատամիտ լռութիւնը, ինչ որ հակառակ է Ճանքիներու գործելու եղանակին, կացութեան մասին որոշ ապահովութիւն մը չընծայեր։ Երկու կողմէն ալ գաղտնի կը գործեն. արդէն այդ ընթացքը համապատասխան է երկու երկիրներու ներքին քաղաքականութեան։ Ճարոն պէտք ունի որ իր Խորհրդարանը քաւարկէ եւմտացոյցը, որ քանի տարուան համար ծանրաբեռնուած է՝ պատերազմական ծախքերով։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը կ'ուզէ պահպանել իրեն յատուկ տրամաբանութեան ճդռութիւնը՝ դէպ ի Հավայի զրկելով իր նաւային ամբողջ զորութիւնը։ Ասանք բաւական պատճառներ են որպէս զի Խաղաղական Ովկիանոսին վրայ միշտ գոյութիւն ունենայ սուտանոյ տարտամ մառնոգութիւնը։ միշտ դժուար է գիտնալ թէ այդ մառնոգութիւնը պատրաստիր թէ իրականութիւններ կը ծածկէ։ Բան մը միայն յայտնի է՝ այսինքն թէ Ճարոն կ'ուզէ խիստ որոշ կէտեր մը ձեռք բերել որեւ նպատակ մը Ամերիկայի մէջ գաղթականութեան համար։ Ասոր մէկ փայլուն ապացոյցը կը կազմեն այն ճդռութիւնը և տարաձգութիւնը որոնցմով առաջ կը տանի բանակցութիւնները Ֆռանսայի հետ։ Ուրեմն Ուշինկդընի և Թոքիոյի միջեւ վիճաբանութեան ենթարկուած է գաղթականութեան համար կանոնական տրամադրութիւն մը։ Մ. Նահանգները պէտք չուներ նեն ճարոնական աշխատութեան, որ կարող է ամերիկեան գործատէրերուն. և Ուաշինկդընի նախարարութիւնը, որ զբաղեցնելու քաղաքական հեռատեսութիւնները պատասխանատուն է, գործնական միջոց մը չունի անառականորէն դայն կարգադրելու՝ Մ. Նահանգներուն մէջ։ Ուրեմն ամէն պարագայի մէջ խնդիրը պէտք է տեղափոխել։ Գ. Դաֆդի և Գ. Ռուզվէլդի գաղտարն է այդ. ասոնք կ'ուզեն անմիջական և յանկարծական խոսքեցում մը Մեքսիքայի մէջ և ուրիշ տեղեր։ Ճարոնցիներուն ալ դաղտիարը կունայ այդ եղած ըլլայ, որոնք իրենց բրինձը միայն գանելու պէտք ունին, քանի որ բրինձին արտադրութիւնը ասանմանափակ չէ։ Սակայն, այդ տարրերը ներդաշնակութեան մէջ դնելու համար, պէտք կայ մեծ պարարունութեան, խստհամբերութեան և այն միջազգային բարեացակամութեան, որուն անբաւական նշանները են ամերիկեան նաւատորմին շուրջանակի նաւարկութիւնը և Ճարոնի պատերազմաբեր գործունէութիւնը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Անգլիոյ և Գերմանիոյ յարաբերութեանց լաւ ուղղութիւն ընդունելը հետզհետէ սա համոզումը կը գոյացնեն թէ Լուսարտ թագաւորին կողմէ Վիլհելմսհէօհէի արուած այցելութեան հետեւանքով այդ յարաբերութեանց մասին առաջ եկած փոփոխութիւնը անշուշտ առեւտրական ազդեցութիւն մը պիտի գործէ քաղաքական ընդհանուր կացութեան զարգացումին վրայ։ Ասոր երաշխաւորութիւնը կը գտնեն այն զարգացին մէջ թէ այդ փոփոխութիւնը առաջ եկած չէ արտադրութեանց պարզ յոյզէ մը, այլ քաղաքական անհրաժեշտ պէտքերու ճանաչումէն։ Հանդիպումը կատարուեցաւ կատարեալ գիտակցութեամբը՝ միջազգային քաղաքականութեան զարգացումին համար փոխադարձ կարեւորութեան։ Նաեւ համաձայնութեան մը յանգելու անկեղծ փափագով։ Լոնտոնի մէջ, ուր ատրներորդ քաղաքական մեծ ճարտարութեամբ և յաջողութեամբ աշխատած էին Անգլիոյ դիրքին նպաստաւոր Պատութեանց խմբագրումին, միշտ յատկօրէն դիտեցին այդ խմբագրումին աղդեցութեանց շրջանակներուն պատասխանները՝ կարեւոր ամէն առեւտրական հաստատութեանց մէջ, պատասխաններ զորս առաջ կը բերէ այդ դրութիւնէն դուրս մնացած մեծ տերութեանց հաւատքական մէկ գործունէութեան կենդանութիւնը։ Այդ կարծիքին տարամարտական հետեւանքը եղաւ Դերմանիոյ տարբերական բարեկամական և փոխադարձ ամէն նվաստանութիւնէ զերծ յարաբերութիւններ հաստատելու որոշումը։ Գերլինի մէջ ացարձակապէս տրամադիր կ'երեւան Եդլիոյ հետեւելու այդ ճամբուն վրայ։ Նոր ձեռք երկարելու, որպէս զի երկուքեան եղած հիշդ գնահատումի մը տակ հիմնուած մերձեցում մը գոյանայ։ Կու երկիրներու յարաբերութեանց մէջ այդ կարեւոր փոփոխութեան չուկեար ու լաւատարա թագաւորին կողմէ Վիլհելմսհէի մէջ Դերմանիոյ կայսեր տրուած այցելութիւնը։ Այդ տեսակցութիւնը երրորդ անգամ մը ունի Իլլի և Սանմանաէի տեսակցութեանց։ այդ դէպքին տրամաբանական վերջին հետեւանքն եղաւ Վիլհելմ կայսեր կողմէ Ուինսորի տրուած այցելութիւնը։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմէն Աւստրիոյ թերթերուն կը գրեն.— «Իտալիոյ լրագիրներուն ընթացքը, Նոր Տարւոյ առթիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն միջեւ փոխանակուած շնորհաւորական հեռագիրներուն առթիւ, ցոյց կուտայ թէ ընդհանուր կարծիքը ո՛ր տարեհան ըմբռնած է Տէզիոյի տեսացութենէն ի վեր երկու երկիրներուն յարաբերութեանց մէջ գոյացած բարոյական ամրանդումը։ Այդ յարաբերութիւնները ո՛չ միայն Երրեակ Զինակցութենէն, այլ նոր արդիւնքը եղած փոխադարձ վստահութենէն ու սիրալիր հանգամանքէ՝ ալ կ'ազդուին հիմա։ Վերոգրեալ տեսակութենէն ի վեր Իտալիոյ և Աւստրիոյ-Ունգարիոյ քաղաքական շրջանակներուն տրամադրութիւնները զանազան ոլորտներու մէջ աւելի համոզիչ երեւոյթ մը ունին։ Պատն Էրէնթալի նախաձեռնութիւնը, Նոր Տարւոյ շնորհաւորմանց ատթիւ, Իտալիոյ կողմէ լաւ ընդունելութիւն մը կը գտնէ, մանաւանդ թէ այդ առթիւ փոխանակած հեռագիրներուն պարունակութենէն մէջ կ'երեւան երկու պետական մարդոց անցեալ ամսուան տեսակցութեան բարերար ու տեւական հետեւանքները։»

ԳԱՄԵԼԻԱԶԱՐԴ ՏԻԿԻՆԸ՝ ԻՐԱԿԱՆ ՏՈՒՄ է

Շատերուն ծանօթ է պատմութիւնը Ալֆոնսին տիւ Բէլճի անուն աղջկան, որ աղքատ ծնողքի զաւակ, 15 տարեկան հասակին մէջ Նորմանտիէ Բարիզ գացած էր՝ նախ տեղաշարժութեամբ և ապա նորանեւութեանց դերձակութեամբ իր հացը ճարելու համար, մինչեւ որ ազատդիւանագէտ մը յանձին անոր հիւծախտ մեռած իր աղջկան նմանութիւնը տեսնելով, զայն տուն տարաւ, որդեգրեց և ընծայեց անոր ինչ որ կ'ըներ իր աղջկան։ Ազնիկը երախտագէտ ոգւով անձնուիրութիւն ցուցուց իր բարերարին և հնարիտ աղջկան մը պէս սիրեց դայն։ Դիւանագէտին մեռնելէն ետքը, աղջիկը, որպէս թէ իր ցաւը մոռնալու համար, ինքզինքը շուայտութեան տուաւ, թէեւ գիտէր թէ ինքն ալ հիւծախտաւոր էր։ Օրին մէկը սիրահարեցաւ մէկու մը և իր 23 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ մեռած ատեն դէթ սա մխիթարութիւնը ունէր թէ մէկը կար որ կուլար իր մահը։ Եւ որովհետեւ չատ կը սիրէր գամելին—միակ ծաղիկը որուն բոյրին կրնար դիմանալ—իր դագաղը գամելիներով ծածկեցին և Տիւմա Որդի, որ անոր պատմութիւնը իր ծանօթ արամին նիւթ ըրած է, այդ աղջկան կամ իր երեւակայած պատկերին Մարկիզդ Կոդիէ՝ Գամելիազարդ Տիկին անունը տուաւ։ Անոր մարմինը այժմ կը գտնուի Մոնմարդրի գերեզմանատան մէջ և սափորաձեւ շիրիմը մաշած արձանագրութիւն մը կը կրէ։ Հետաքրքիրներ ամէն օր կ'այցելեն այս գերեզմանին։ Բայց այդ այցելուներուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի զարնողն էր Բարիզի ազատական գաղթականութեան պատկանող և մէկ քանի ամիսներէ ի վեր Բարիզ գտնուող Տիկին Մարկարէդ անուն կին մը, որ ամէն օր, օդը ո՛րչափ ալ գէշ ըլլար, կ'այցելէր այդ շիրմին։ Գերեզմանատան պահպանները կը տեսնէին որ այդ կինը գերեզմանատան նեղ ճամբաներէն անցնելով կ'երթար, կը կանգնէր այդ Գամելիազարդ Կնոջ գերեզմանին առջեւ. թարմ պսակ մը կը դնէր անոր վրայ։ Կը մաքրէր շիրմին պատուանդանը, և այնչափ մեծ ուշադրութեամբ և համբերատարութեամբ, որպէս զի կարենար մասիսով կամ գընդասեղի ծայրով ասոր անոր կողմէ գրուած արձանագրութիւնները սրբել և ապալոիկ մնիկ աղօթելով, տեսութեամբ կը մեկնէր գերեզմանատունէն։ Այս այցելութիւնները պահապաններուն հետաքրքրութիւնը արթնցուցած էին. բայց հաւանական է որ պահապանները չդիտի յայտնէին այդ այցելու տիկնոջ՝ մ'վ ըլլալը գտնել, եթէ ինք ինքնիրեն չներկայացներ։ Վերջերս, այդ կինը օր մը պահապաններու պեսին նեկայանալով և իր անունը տալով հարցուց թէ ի՞նչ միջոցի դիմելու էր, որպէս զի թոյլ տուէր իրեն այդ շիրիմը ծածկել ապակիէ մեծ ծածքով մը։ Այդ կինը բան էր թէ այդպիսի շէնք մը չնեղ ուզելուն նպատակն էր արդիւնք որպէս զի անբարիւտ այցելուներ իմարական արձանագրութիւններով չաղտոտեն շիրմին մարմարը։ Հիմա կը հակակուի թէ Տիւմա Որդին աշխատածանօթ առաւին դիւցազնուհին իրօք ապրած է այն կեանքը որ նկարագրուած կայ ծանօթ խաղին մէջ, և այդ դիւցազնուհին երեւակայական պատկեր մը չէ։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բարիզի թերթերուն մէջ հետեւեալը կը կարդանք.— Ամրան պաղատային մեծ քաղաքներէն մէկուն մէջ, անցեալները, ամերիկացի տիկ պարոն մը նստած էր, երբ երկու երիտասարդ Անգլիացիներ ևս ներս կը մտնեն։ Ամերիկացին առջեւի սեղանին քով երկու հոգիներ տեղ մը կ'անցնի։ Անգլիացիները կ'երթան հանգուստով, Անգլիացիները կ'երթան հանգուստով։ Այս երկու երիտասարդ Անգլիացիները կը սկսին խօսիլ իրարու հետ.

—Սակայն Բարիզ օրչափ գեղեցիկ տեղ մըն է եղեր... Այսքան ժամանակէ ի վեր այս քաղաքը չտեսնելու համար շատ կը ցաւիմ։

Ամերիկացի ճենթրլմենը այս խօսքերը լսելուն կը հակակայ թէ ասանք առաջին անգամն է կ'այցելեն Բարիզ. վերջապէս ինքն ալ խօսքի խառնուելով.

—Ըսել է որ, դուք ալ ինծի պէս առաջին անգամ ըլլալով հոս կուգաք, կ'ըսէ։

Անգլիացի երիտասարդները, որ արդէն Ամերիկացիին հետ խօսակցութեան սկսիլ կ'ուզէին, տեսնելով որ իրենց փափաքին հասած են աջակցութեամբ կը սկսին Բարիզը գովել։ Մէկուն մը, Ամերիկացին երկու երիտասարդներէն մէկուն ուղղելով խօսքը.

—Ինչո՞ւ Բարիզ եկաք, տեսնելու համար, կ'ըսէ։

— Թէ՛ տեսնելու և թէ վաճառականութեամբ զբաղելու համար եկանք։

— Ի՞նչ վաճառականութիւնով։

— Կարի վաճառականութեամբ կը զբաղինք։ Լոնտոնի մէջ գտնուող դրամատան, գրպանի տետրակ, ձեռնոցի պէս բաներ գործածող մեծ գործարանի մը շրջուն պաշտօնեաներն ենք։ Բան մը որ Բարիզ մնալէ յետոյ Գերմանիա, անկէց Աւստրիա պիտի երթանք։ Մեր գործատանին տպրանքներուն ո՛րչափ գեղեցիկ ըլլալը չեմ կրնար բացատրել։ Աշխարհս ոչ մէկ կողմը այս գործարանին մէջի չինուող դրամատանակներուն չափ դիմացկուն կայ։

Եւ այսպէս կը սկսի երկար բարակ գովեստ կարդալ իրենց գործարանին։ Քիչ եւս, երբ կ'աւարտէ իր խօսքը, գրպանէն պայուսակ մը հանելով Ամերիկացիին կը ցուցնէ և կ'ըսէ։

— Այսօր Ամերիկան դիւաբերու աղբիւր է, ոմանք չէ՞...

— Այո՛...

— Սակայն Ամերիկայի գործարանները չեն կրնար այս տեսակ պայուսակ մը շինել։

— Ինչէն... եւ այս պայուսակին վրայ ուշադրութեան արժանի բան մը չեմ կրնար տեսնել...

— Չէք կրնար տեսնել... վասն զի աչքով կարելի չէ տեսնել։

— Է՛յ, ինչ է եղեր։

— Այս պայուսակը բանալ կարելի չէ... այս ձեւով չինուած չատ մը պայուսակներ կան. երբ մարդ մը ասոր ինչպէս բացուիլը չի գիտնայ, չի կրնար բանալ։

— Այո՛... այս տեսակ պայուսակներ ամէն տեղ կան։

— Սակայն այս տեսակ պայուսակները ասոր քով բնաւ կարեւորութիւն չունին... որովհետեւ «չի բացուիր» ըսելով ծախուող պայուսակները կրնան բացուիլ, երբ քիչ մը աշխատինք։ Մինդեռ մեր գործարանէն ելած այս պայուսակը բանալու համար մարդ որչափ աշխատի և որչափ ալ միտքը յոգնեցնէ, նորէն օգուտ մը չունիր...

Ամերիկացի ճենթլմենը Անգլիացիին այս խօսքին վրայ խնդալով.

— Ահա ասոր ամենուն պիտի չկրնամ հաւատալ, որովհետեւ ասանց ամէնքն ալ ազաւ խաղալիկ մը չեն տարբերիր... ասանց չի բացուիլը կարելի է միթէ... անպատճառ կը բացուին։

— Ո՛չ... երբ բանալուն ձեւը չգիտցուի, կարելի չէ բանալ այս մեր ապրանքը։

— (Քահքահ մը ձգելով) Տղու պէս խօսքեր կ'ըսէք։

— Ընդհակառակը չատ լուրջ կերպով կը խօսիմ... եթէ կը փափաքիք փորձեցէք անգամ մը....

— Շատ աղէկ... տուէք բանամ...

— Տամ, բայց քովերնիդ եթէ քանի մը պանքնոթ ունիք, տուէք... պայուսակին մէջ դնենք... եւ գոցեմ... յետոյ դուք բացէք...

Ամերիկացին պղտիկ չմնալու համար իսկոյն գրպանէն պղտիկ տրցակ մը պանքնոթ հանելով կուտայ։

Անգլիացին կ'առնէ այս տրցակը և

— Բնականաբար, ինչպէս գոցուիլը պիտի չի ցուցնեմ... ըսելով անդին կողմ կը դառնայ պանքնոթները պայուսակին մէջ դնելով կը գոցէ։

— Առէք... և բացէք նայինք...

Ամերիկացին բանալու կ'աշխատի, որչափ որ խելացութիւն և վարպետութիւն ունի, մէկտեղ կը դնէ՝ կը յոգնի, կը ճգնի բայց չի կրնար յաջողիլ։

Ամերիկացին քիչ մը եւս կ'աշխատի, բայց նորէն արդիւնք մը չի կրնար առաջ բերել։ Եթէ չկրնար բանալուը եւ տար, աւելի պղտկութիւն եղած պիտի ըլլար, որով Անգլիացին՝ «ա՛ւ է, տակաւին չի բացի» ըսելուն Ամերիկացին կը պատասխանէ.

— Մի՛ աճապարէք... անպատճառ պիտի բանամ... քիչ մը համբերեցէք։

Վերջապէս պայուսակին աւերը կ'ըսէ։

— Սակայն, մենք գործ ունինք...

— Տե՛ղ մը պիտի երթանք...

— (Ժամացոյցը նայելով) Այո՛... սեղեղ կաշի վաճառական մը կայ... հինգ վայրկեան կը տեւէ դացած տեղերնիս... երթանք դայն պիտի տեսնանք... տատանումներնիդ վայրկեանէն անպատճառ կուգանք։ Պայուսակս ձեր ձեռքն է... պանքնոթներն ալ մէջը... բնականաբար, կ'արտանէք մեզ երթալ... այնպէս չէ՞...

Ամերիկացին արդելիչ պատճառ մը չգտնելով.

— Շատ լաւ... գացէք... եւ հոս եմ... մինչեւ որ դաք, եւ ալ կը բանամ, կ'ըսէ։

Երկու Անգլիացիները դէմերնին դնելով կ'ելլեն կ'երթան։

Անդին Ամերիկացին դեռ կ'աշխատի պայուսակը բանալու. քառորդ ժամ մը կ'անցնի. քառորդ մը եւս, ու դարձեալ չի բացուիր պայուսակը։ Քիչ մը տաքն ալ կ'անցնի։ Ամերիկացին տանելով որ պայուսակը չի բացուիր բնաւ, կը սկսի տարակուսիլ։ Շուտ մը գրպանէն զմեղի մը հանելով, պայուսակը կը կտրէ և այս կերպով կը բանայ։

Բայց հազար ոսկի՝ չափ պանքնոթներուն տեղ քանի մը հին լրագրի կտորներ տեսնելով, պայուսակին ի՞նչ տեսակ պայուսակ մը ըլլալը հասկնալով, իսկոյն ոտականութեան կը դիմէ թէեւ, սակայն ինքն ալ կը հակակայ թէ չատ ուշ է մընացած։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ա.ՍՏԻՒԱՆ.— Իւլայի առաջին տասնեան տրուեցաւ Հայ-Հռոմէական Պարիսարքարանին գործակատար Շէհրեան Յովսէփ էֆ.։ Սանիէի տասնեան՝ Տէֆթէրխանէի կալուածագիրներու վարչութեան արձանագրութեանց հիւղին քարտուղարներէն Շէվկա պէյ։ Սարիէի տասնեան՝ Իշդրումի Նահանգին Նախնական դատարանին օգնական անդամ Անմէա պէյ։

ՊԱՇՏՕՆ.— Երուսաղեմի գաւառին Լիվգաթի հաշուակալ անուանուեցաւ Իվզաֆի նախարարութեան մէջթուղթի օգնական Բաղրատ պէյ։

— Առանայի Նահանգին Հասսա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Գունիայի Նահանգին Սէլվան գաւառակին գայմագամ Ապաիւրրահման էֆ. որուն յաջորդեց Դրէմէ գաւառակին գայմագամ Համամի էֆ.։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Դամասկոսի Արեւելեան Ընկերութեան փոխանորդ Գ. Յրանքլայի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ Ափրիկեան Տրիպոլոյ Նահանգին Տէֆթէրխանէի Տնօրէն Մէհմէտ Իմիսն էֆ.։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Աւստրիոյ տեղութեան կողմէ իբրեւ սիվիլ գոմիսէր Թաշլէնա գտնուող Տարաշքովիչ կոմսին։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կրթական նախարարութեան Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Սայիտ պէյ։

ՇԱԲԹԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐԻՆԴՐՆԵՐՈՒ ՈՒՐԲԵՓՈԽՄԱՆ ՕԱՆԶՆԱԳԱԴՈՂ.— Առեւտրական օրէնքին մէկ քանի յոդուածները բարեփոխելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ վերջինիս առեւտրական պատժական նիւղին նախագահ Մէհմէտ Ճէլալ պէյի նախագահութեամբ և երկուքնէ ձեռնարկեց իր պաշտօնին։ Այդ յանձնաժողովը կը բաղկանայ վճռաբեկ տասնեանի անդամ Բեզիմ պէյէ, Թոսիթաքի վաճառի էֆ.է. Իմին պէյէ ու Օսման պէյէ և ծովային առեւտրական դատարանին նախագահ Օրգաքար էֆ.։

— Վերոգրեալ օրէնքին հուզուգի դատավարութեան և գործադրութեան վերաբերեալ մասերն ալ պիտի բարեփոխուին և այդ գործով զբաղելիք յանձնաժողովին նախագահը ու անդամները յատկանշին պիտի ընտրուին, սակայն նախագահ եղեռնադատ տասնեանին նախագահ Հիլմի պէյի, առեւտրական գործերու պաշտօնեայ Ազիզ պէյի, վճռաբեկ տասնեանի անդամ Մէմտուհ պէյի, դատական ընդհանուր քննիչ Եուսուֆ Շեհվան պէյի, պատժական առաջին դատարանին նախագահ Բէրդեվ պէյի և դաւառներու դատական քննիչներուն կարծիքը ուղղուած է այդ մասին։ Վերոգրեալ պաշտօնատարներէն հոս գրանուղղները իրենց կարծիքը տեղեկագրեցին դատական նախարարութեան, որով դաւառներու դատական քննիչներուն կողմէ գալիք պատասխաններուն վրայ հարկ եղածը գործ պիտի դրուի։

ԿՈՒՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեր. Սալթանը իմանալով որ Սըվազի զինուորական վաշտին մէջ առժամապար ծառայող զինուորական բժիշկ հարիւրապետ Շէվքէթ էֆ. մեռած ըլլալով, ընտանիքը Կայս. գթութեան կարօտ վիճակի մէջ մնացած է, բարեհաճեցաւ հրամայել որ նահանգին արկղէն դրամական պարգեւ մը տրուի. նաեւ զինուորական հանգուտեան թոշակի մնուցէն յատկացուելիք ամսաթոշակին դատ, եւրոպական դանձէն ալ ամսաթոշակ մը տասնմանուի։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ անդամներէն Ճէլալէտտին պէյի պաշտօն յանձնուեցաւ՝ քննել բոլոր Թղթատարանց ու հեռագրատանց հաշիւները։

ԻՏԱԼԻՈՅ Էլէնա թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ, Իտալիոյ դեսպանատան մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։ Թագուհին ծնած է 1873 յունուար 8ին (Ն. Տ.)։

ԷՎԶԱՖԻ նախարար Թիւրխան փաշա, որ հիւանդ էր, կատարեալապէս ազատած ըլլալով, այսօր պիտի սկսի իր պաշտօնատեղին յանձնել։

ԱՆՊԱՇՏՕՆ ՎԱՃԱԿԻ տմսաթոշակ յատկացուեցաւ Էրզրումի նախորդ կուսակալ Նազիր պէյի, Բազանի նախորդ կառավարիչ Մաւնարրէմ պէյի, Տիվանէի նախորդ կառավարիչ Թայրի պէյի և Ամասիէի նախորդ կառավարիչ Նուրի պէյի։

ԳՈՒՐՊԱՆ ԳԱՇԵՐԱՄԻ առթիւ մարթուած ոչխարներու մորթերը, ինչպէս յայտնի է, կը վաճառուին և հասոյթը կը յատկացուի Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիին չինութեան ծախքերուն։ Այդ վաճառումը ամուրդով կատարելու համար քաղաքապետութեան մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։ Ամուրդէ պիտի ատարան Գալատայի հինգերորդ օրը։

ՍԵԼԱՆԻԿի նահանգին մէկ քանի գիւղերուն կարօտ երկրագործներուն նորէն դրամ փոխ պիտի տրուի երկրագործական Պանքային տեղւոյն հիւղին կողմէ։

ՄՈՍՈՒՆԻ Ալիդիէ գաւառակին գայմագամ Սալիհ Սաիպ էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար։ Ասոր պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ Անդէի գայմագամ Իզզէթ էֆ.։ Այս վերջինին տեղ ալ փոխանորդ կարգուած է Գաղատատի Նահանգին Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Ապտուլլահ էֆ.։

—Քանիէ մարմնոյն որոշմամբ դատատանի ենթարկուեցան Մորատան, Խանգիսի և Ազիզիէի մալ միւիրի Մուսթաֆա, Անմէա ու Ապաիւրրէյաք էֆ.ներ՝ որոնք իրենց պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած են ի վնաս եւմսական գանձուն։

—Քանիէ մարմնոյն մէկ տեղեկագրին վրայ, պայմանակ եղաւ ոտրիկան Անմէա էֆ.ն՝ իր յոռի ընթացքին համար։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ եղած հարցումի մը պատասխանուելով յայտարարուեր է թէ հինգերորդ տեսակ ցորենին արտածումը կարելի է արտանել։

Ա. ՊՈԼՍՈՅ քարափանց Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին անդամ կարգուեցաւ Օսմ. Պանքային Բարիզի վարչական Խորհուրդին անդամ Գ. Կասթոն

առաջնակարգ դեղաբաններու հետ մրցելու կարող։ Վէրնէէիլէրի մէջ ունեցած դեղարանն ալ Հանի Համամ պէյի որդւոյն՝ Ասրմ Համամ պէյի կողմէ կը կառավարուի։ Կը բաւէ ըսել թէ Հանի Համամ պէյ առաջին իսլամ դեղագործը եղած է որ Կ. Պոլսոյ մէջ դեղարան բացած է։ Այսօր 22ի կը հասնի իսլամ դեղագործներուն թիւը։ Զմտանանք ըսելու որ այն նորահաստատ դեղարանին մէջ իր բժշկական քապինէն ունի Տօքթ. Կոմիտաս էֆ. Օրմանեան, որ ամէն օր կը դաւանէ իրեն դիմող հիւանդները, կատարեալ փոքանութեամբ ու իր արուեստին մէջ ծանօթ ճարտարութեամբ։ Սոյն դեղարանը դիմեցէք և գոհ պիտի մնաք։

ԹԱՏՐՈՆ

ՀԷՔԻՄԵԱՆ-ՊԻՆՆԷՄԷՃԵԱՆ ՆՈԱՍ

Թուրք Թատրոնի երկու տաղանդաւոր դերասանուհիները ձեռք ձեռքի տուած, գեղարուեստական վայելք մը անցուցել պիտի տան ամէն անոնց, որոնք պիտի փութան ներկայ գտնուիլ այս գիշեր Շահզատէ-Պաշչի Թատրոնին ներկայացման։

Ներկայացումը ի նպաստ Հէքիմեան և Պիննէմէճեան տիկիններուն, պիտի սկսի ժամը 3ին, քոքէլիր զաւեշտով մը, ուրկէ ետք Ալէքսանդր Տիւմա որդիի հրաշակերաը, ԴԱՄԵԼԻԱԶԱՐԴ ՏԻԿԻՆԸ, որուն հերոսուհին մարմնացուցած է Տիկին Հէքիմեան։

Դամէլիազարդ Տիկինքին միւս դերերը պիտի կատարեն Տիկին Պիննէմէճեան, Տիկին Մաան, Թէհիլ էֆ., Գ. Գ. Պինէմէճեան՝ երիտասարդ Տիւվալի դերը, Թօլայեան ալն.։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՀԱՅԸՐԸ վաղը կէսօրէն ետքը Պատրիարքարան կ'երթայ և մինչև կիրակի օր հոն կը մնայ։ Ն. Սրբազնութիւն շարաթ օր Որդւոց Որսման Ցակոբայ առաքելոյն և Յովհաննու Աւետարանչի անուն առթիւ կը նախագահէ Մայր եկեղեցւոյ աշակողմեան համանուն տաճարին մէջ տեղի ունենալիք հանդիսաւոր արարողութիւններուն։ Իսկ կիրակի օր Ս. Պատրիարք Հայրը Մայր եկեղեցւոյ Դպրապետին խնդրանքին համաձայն, դպրութեան չորս աստիճաններ պիտի տայ, եռաձայն խումբի նոր անդամներուն։

ԹՈՒՍԱՀԱՅԵ նշանաւոր գրագէտ-բանաստեղծ Գ. Սմբատ Շահազիզ երէկ մեռած է Մոսկուայի մէջ, ինչպէս կը հեռագրուի նոյն տեղէն Ս. Պատրիարք Հօր։ Թաղման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ կիրակի օր։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՑՆՕՐԷՆԸ.— Բացարձակապէս սխալ է այն լուրը թէ Ազգ. Հիւանդանոցի Տնօրէն Ցակոբ էֆ. Համամճեան հրաժարած է իր պաշտօնէն։ Իրաւ է թէ Համամճեան էֆ. հրաժարական մատուցած էր, սակայն Ս. Պատրիարք Հայրը Հիւանդանոցին ուսած իր վերջին այցելութեան միջոցին մերժած էր այդ հրաժարականը և Համամճեան էֆ. խոստացած էր դարձեալ շարունակել իր պաշտօնը։ Համամճեան էֆ. թէեւ երկու օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չի յաճախեր, բայց սակայն չի նշանակեր թէ հրաժարած է, այլ ինչպէս տեղեկացանք ոսոյգ աղբիւրէ, Համամճեան էֆ. միայն անձնական պատճառներ հետեւանքով կը մնայ իր բնակարանը։

ԱՐՄԱՏԻ նախկին ատենէն Գ. Մանուկ կարապետեան Ս. Պատրիարք Հօր նուիրած է, շարք մը նշանաւոր բրօշէօրներու աշխատասիրած և Քրէմէրի հրատարակած «L'univers et l'humanité» անուն բնագիտական գործին ֆրանսերէն թարգմանութեան հինգ փոքրակազմ հատորները։

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ՍԻՆՈԴԻՆ ՕՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ.— Սինոդն հրամայեց ընդունելոյ զանչարժ գոյս, նուիրաբերելու ի տիկին Գանդումանցի յօգուտ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Վլադիկաւգի, ծանուցանել կանոնատորիային Ատաբարանի յանկարծ անօրէնութիւն, դարձուցանելով զկալուածագիր։

Սինոդն ի նկատի առեալ զմակագրական պաշտէր վասն արձակման Ներսէս վարդապետի Տ. Միքայէլեան յանդամութենէ կանոնատորիային Ղարաբաղի, հրամայեց ծանուցանել թեմական Ատենին ի տեղեկութիւն, պատուիրելով նմին յայտ առնել, թէ մինչեւ ո՞ր ամիսն ընկալեալ է նորա դրոշմի և աւելորդ են նմա ծախք ճանապարհի և օրչափ։

ՍՐԲՈՑ Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի ծննդեան թաթիւ Պատ. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան այս առաւօտ նախագահեց Մայր եկեղեցւոյ արարողութիւններուն։

ՄԱԼԱԹԻՈՑ ազգայինները, հակառակ իրենց վայելած դիրքին, տակաւին կը մնան անզգաստ և անկերպարան վիճակի մը մէջ, կը գրեն նոյն տեղէն մեզի։ Ուսման կարեւորութիւնը ըմբռնողներ չատ քիչ են, բացի մասնաւոր անհատներէ, որոնք անկարելին ի գործ դրած են ջնջելու համար հոն կրթական գրութիւնը ազգ. վարժարաններէն։ Դպրոցական պիտանիներուն գումարը 200 տակի հասնի կը հասնի։ Մինչեւ այժմ դպրոցէն ելող չորս-հանուարտներու տարիքը եղած է 12-13. Բնականաբար, արդիւնք մը կարելի չէ յուսալ 12-13 տարեկան պատանիներէ, որոնք դպրոցէն վերջ արհեստ կ'երթան և իրենց սովրած քիչ ուսումն ալ մոռնալու կը դատապարտուին։

ԿՐԹ. ԴՈՒՐԾԸ ՄԵԾ ՆՈՐ ԴԻՒՂԻ ՄԷՋ.— Տեղւոյս ազգ. վարժարանը, կը գրէ մեր Թղթակիցը, տակաւին չէ հասած փափաքուած կրթ. վիճակին, հակառակ իր կարեւոր պիտանիին։ Նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետը, առանց տեղւոյս կանանցի պայմանները նկատի առնելու, կարգ մը ուսուցիչներով խաղցնց կրթ. ծրագիրը։ Տիմի ու Ֆիզիք տալու ուսնդել սաղ, երբ անդին կայ երկրագործութիւնը, իր զանազան ճիւղերով, որ Մեծ-Նոր գիւղացիին գլխաւոր ու կենսական զբաղումն է։ Մեծ-Նոր գիւղացին, աւելի պէտք ունի գիտնալու այգիի մը, պարտէզի մը, ձիթասանի մը մշակութեան եղանակը քան չիմին ու ֆիզիքը։ Այս ամէնը նախորդ առենապետին ցուցամոլութեան արդիւնքն էր. սակայն հիմա եթէ մխիթարական կէտ մը կայ, սա՛ է թէ՝ ներկայ Թաղ. Խորհուրդը,— որուն անդամներն են Տեարք Գրիգոր էֆ. Եագրճեան (Ատենապետ), Մկրտիչ էֆ. Սապօնճեան (Ատենադպիր), Մկրտիչ էֆ. Շարապխանեան, Արամ էֆ. Թաթիկեան և Սիմոն էֆ. Աթէլեան, տեղւոյն աւագերէց Տ. Գրիգոր քհնյ. Երամեանի հետ կ'աշխատին որքագրել նախորդին սխալները, և յոյս կուտայ որ վարժարանը մէկ երկու տարիէն փափաքուած արդիւնքը տայ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը երէկ Մեծ Նոր Խանի գրասենեակին մէջ իր նիստը գումարեց և սիկառի թուղթի և լուցկիին աւելի նպաստաւոր կերպով շահագործման մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ կողմէ ընտրուած վեց ուսանողները՝ Գ. Գ. Պողոս Մ. Շաղոեան (կեդրոնականէն) Մեսրոպ Տ. Այվազեան (Իտաթիէէն), Զաւէն Գ. Ինճէեան (Իտաթիէէն), Արշակ Թ. Պարսեան (Մայր վարժարանէն), Սարգիս Ն. Քէօմիւրճեան (Մաքրիգիւղէն) և Սեփան Յ. Օհանեան (Ղալաթիոյ նախակրթարանէն), ինչպէս գրած էինք, Ս. Պատրիարք Հօր մէկ դրովը ներկայացած էին Սուլթանի վարժարանին Տնօրէնութեան, որ յանձնարարեց Գուբրան Պայրամի ծանէն վերջ ներկայանալ վարժարան։

ԹԷՐԹԵՐը գրած էին թէ Պատրիարքարանի Թուրքերէն Թղթակցութեանց դիւանին օգնական քարտուղար ընտրուած է Կ. էֆ. Մարգարեան։ Փութկոտ լուրերի մը կողմէ տրուած այս լուրը սխալ է, քանի որ ա՛յ այդ տեսակ ընտրութիւն կայ և ոչ ալ անուանում. այլ պարզապէս յիշեալը խնդրագիր մատուցած է Ս. Պատրիարք Հօր, որ դայն մերժած է։

Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Վ.Դ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ, որ Սսոյ ժառանգաւորաց վարժարանին տեսչութեան պաշտօնը կը վարէր երբեմն, հրաժարելով Մարաշ մեկնած էր։ Տ. Գարեգին վրդ. Ս. Պատրիարք Հօր նամակ մը ղրկելով Մարաշէն, մայրաքաղաքին մէջ իրեն մնալու անկարելի ըլլալը յայտնած, կամ Դպրեվանքին մէջ և կամ վիճակային ո և է պաշտօն մը խնդրած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ Դպրաց Դասին հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են, երեքաթիի օրուան հանդէսին առթիւ.— Պատուակալ Դպրապետ Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան 3 օսմ. ոսկի և Ցակոբ էֆ. Լուսեան ու Արամ էֆ. Աղուսրիկեան մէկ մէկ օսմ. ոսկի։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Ս. ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Նիկոմիդիայեն երկու թղթակիցներ կը գրեն մեզ դեկտ. 25 թիւով.— Ս. Ցակոբայ տօնախմբութեան առթիւ տեղւոյս Առաջնորդ Սրբազան Հայրը՝ Պարտիզակի Թաղ. Խորհուրդին հրաւէրով՝ հոն անցած և օրուան տօնախմբութեան արարողութեանց նախագահելէ յետոյ՝ անցեալ կիրակի օր հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցած և հոգեւորապէս մխիթարած էր ժողովուրդը։ Շաբաթ, 22 դեկտ., քաղաքիս քահանայ հարերու և Թաղ. Խորհուրդի կողմէ կարգուած պատուիրակութիւնը՝ Տ. Ատամ քհնյ. Գասպարեան և Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն Ցարութիւն էֆ. Պէյազեան Պարտիզակ երթալով հրաւիրեցին Ն. Սրբազնութիւնը վերադառնալ Իզմիտ, նախագահելու աւագ տօներու արարողութիւններուն։ Նոյն իրիկունը իսկ Ն. Սրբազնութիւնը քաղաքը վերադարձած ըլլալով՝ կիրակի առաւ նախագահեց արարողութիւններուն և քարոզեց։ Իսկ այսօր, դեկտ. 25, Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Արքեպիսկ. Ցովսեփեանի անուան տօնադարձը ըլլալով, Նիկոմիդիոյ Վիճակին փոխ-Առաջնորդ Տ. Պարգեւ Վ. հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց. եկեղեցին լեցուած էր հաւատացեալներու խուռն բազմութիւնով մը։ Երկսեռ վարժարաններու և մանկապարտէզներու բոլոր աշակերտները ներկայ էին։ Մանկունքի չարականին կարդացուելու միջոցին՝ Ն. Սրբազնութիւնը, առաջնորդութեամբ փոխանորդ հայր սուրբին և ծերունազարդ Տ. Ներսէս աւագերէց հօր, զգեստաւորուած բեմ ելաւ։ Սրբազնութիւններէն յետոյ՝ Տ. Պարգեւ Վ., ինչպէս նաեւ բոլոր քահանաները և դպիրները շնորհաւորեցին Ն. Սրբազնութեան անուան տարեդարձը։ Յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Վիճակիս նախկին առաջնորդներէն հանգուցեալ Աղաւնի Ստեփաննոս Սրբազանի գերեզմանին վրայ (Աղաւնի Ստեփաննոս Սրբազան քնիկ Պրուսացի է, Առաջնորդ-Վանահայրն եղած է Նիկոմիդիոյ և Արմաչու Վիճակաց, և ապա Պատրիարք Կ. Պոլսոյ ու հոս վախճանած և թաղուած է եկեղեցւոյ աշակողմեան պարարանին առջև)։ Եկեղեցւոյ արարողութիւնները աւարտելէ վերջ, տեղւոյս քահանայից դասը, Թաղ. Խորհուրդը, Աղքատաղեան Մարմնին Տնօրէնը, Խորհուրդը և ժողովուրդէն ծանօթ անձնաւորութիւններ առաջնորդարան երթալով շնորհաւորութիւններ յայտնեցին։ Ազգ. երկսեռ վարժարաններու ուսանողներուն կողմէ բարձրագոյն կարգի աշակերտները իրենց ուսուցիչներով և ուսուցչուհիներով Սրբազան Հօր ներկայացան, որոնցմէ մին՝ Պ. Մարտիկ Սուքիասեան՝ իր ընկերներուն կողմէ շնորհաւորական ուղերձ մը կարդաց։ յետոյ Ստեփաննոս Սրբազանի անուան ձօնուած գեղեցիկ երգ մը երգեցին։ Ակէ վերջ Աղքանաղեան և Զաքրիան մանկապարտէզի տանիկները՝ ներկայացան իրենց ուսուցիչներով և Սրբազան Հօր ծնունդ մաղթեցին։ Յովսեփեան Սրբազան չնորհակալութիւն յայտնելով օրհնեց մանուկները և կարգուելիքներ մաղթեց զանոնք կրթող մաքի մշակներուն։ Այս առթիւ Ստեփաննոս Աբքեպիսկ. յիշեցուց ներկաներուն թէ Նիկոմիդիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ աւագերէց խակիր Տ. Ներսէս քհնյ. Տօպրաշեանը այսօր իր քահանայագործութեան քառասունեմեկերորդ տարին լրացնելով քառասունեմեկերորդ տարին կը թեւակոխէ, և հրապարակաւ շնորհաւորեց Տ. Ներսէս քահանան. ներկաներն ալ շնորհաւորեցին իրենց սիրելի աւագերէցը։ Տ. Ներսէս խակիր քահանայ Տօպրաշեան՝ իր օրինակելի և արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբ, համեստ ու անբասիր բարքով և եկեղեցական ծառայութեան ու արարողութիւններու հանդէպ ունեցած նախանձախնդրութեամբ, համակրութիւնը և սէրը կը վայելէ ժողովրդեան, և Երուսաղեմի Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքէն ծաղկեայ փիլոնով ու Հոգեւոյս Հայրապետէն ալ լանչախաչով պատուուած է։

*** Արմաչի միաբաններէն Տ. Շաւարշ Վ. որ Պարտիզակ կը գանուէր, Նոր Դիւղի կողմերը գնաց՝ իր ազգականներուն այցելելու համար։

*** Տեղւոյս ազգ. վարժարանները այնքան հինցած են, որ միշտ փլչելու վտանգը կը սպառնան։ Կը վախցուի որ օր մը մէկ-երկու հարիւր մանուկներ այդ խարխուլ հսկայ շէնքերուն տակ մնան. հետեւաբար կը խնդրենք Ս. Առաջնորդէն որ այս շէնքերու մասին անօրինութիւն մը ընէ, վասահ ըլլալով որ այդ պարագային բոլոր Նիկոմիդացիներու նիւթական այժմով պիտի օգնենք իրեն։

ՀԱՅ-ՀՈՌՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ

Հայ-Հռոմէականներու Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Մօնս. Թաչչի, Մօնս. Գօրկօմանէրօ և Գուլվարաց Էկզարքին փոխանորդը Լս ընդհանրական այցելութիւն տուած են Կ.-Պարտիզակին։

*** Կ.-Պարտիզակը ընկերակցութեամբ Միքայէլ եպսկ.ի և Թէրզիպաշեան և Ճամճեան Վ.ներու, երէկ Ֆէնէրի Ցունաց Պատրիարքարանը երթալով շնորհաւորեց Ս. Ծննդեան տօնը։

*** Ֆրանսական դեսպանատան Մուհիր պահականաւին հրամանատարը Պ. Գէնեալ մ'Ադի, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Կ.-Պարտիզակին։

*** Համազգային անկեալանոցի հայ-հռոմէական պատասխանատուներուն հոգեւոր հովիւ կարգուեցաւ Յովսէփ Վ. Մէյեանի, որ մինչեւայն տեղ հոգեւոր հովիւն է Ֆէրիէգիւղի Բրթթի-Սէօր ազ Բօլը տեսն միաբանութեան աղքատներու հատատուութեան, ուր հայ-հռոմէական աղքատներ ևս կը պատսպարուին։

Ի ՀԱՆԳԻՍՏ ՀՈԳԻՈՅ ԳԵՐԱՊԱՏՈՒԱՌ Տ. ՊԵՏՐՈՍ ՎՐԴ.Ի ԱԲԷԼԵԱՆ

յառաջիկայ կիրակի, 30 դեկտեմբերի, առաւօտեան ժամը 5ին, հանդիսաւոր պատարագ և պաշտօն պիտի մատուցուի Օրթաքէօյի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ։

Հոգեհանգստեան սոյն պատարագը և պաշտօնը պիտի իսաարուի եռաձայն երգեցողութեամբ Զիլինկիրեան պատուարժան խմբին։

Կը խնդրուի այն ամէն ազգայիններէ որք կը փափաքին իրենց յարգանքը մատուցանել Հանգուցեալին յիշատակին՝ ներկայ գտնուիլ առաջիկայ հոգեհոգիս։

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ
Օրթաքէօյի և Միքայէլ Թաղից
(Կնիք)

Օրթաքէօյ, 26 դեկտ. 1907

Մահազդ

Տէր և Տիկին Համաղասպ Հաքի (Իզմիր), Տէր և Տիկին Պիզատոն Հաքի, Տէր և Տիկին Խաչիկ Հաքի, Տէր և Տիկին Ցոան Կիւմիւշեան, Այրի Տիկին Կիւլիկ Թօսպաթ, Այրի Տիկին Երմնէ Վարդապետեան ինչպէս նաեւ Եսապէճեան, Ճամպազեան, Ալեքսաքեան, Բէօսէեան, Ցովսեփեան, Գրիգոր և Ցակոբ Վարդապետեան (Գուշ-Ագաս), Բիւրտան, Երամեան, Մարլեան, Նիկոդիմոսեան, Իւթիւճեան (Վանա), Թօսպաթ, Գարապետեան, Բանթիկեան (Ա. Պոլիս), Ասիլեան, Բիւրճեան, Կիւմիւշեան, Մէնղիճեան (Ա. Պոլիս), Գանթարճեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնադէպ մահը իրենց մօր, քրոջ և ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԳԱԼԻՆԻԿ Ս. ՀԱՔԻԻ

որ հանգաւ ի Տէր երեքշաբթի ցերեկ, խոր սուգի մէջ թողլով իր զաւակները, ազգականները և բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ, ուրբաթ, ժամը 8½ին, Սեւլամէի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ, ուր արգէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը և անկէ պիտի փոխադրուի տեղւոյն Ազգ. Գերեզմանատունը, իրենց յատուկ դամբարանին մէջ։

Իզմիր, 27 Դեկտեմբեր 1907

Յուղեաւոր կամուրջն կը մեկնի ժամը 3½ին

Այրի Տիկին Աղաւնի Կ. Համամճեան, Տիար Պօղոս Համամճեան, Տէր և Տիկին Պետրոս Համամճեան, Տիար Հրանտ Համամճեան (ի Բարիզ), Տէր և Տիկին Յովհաննէս Սէսէֆճեան և զաւակները, Տէր և Տիկին Զօրիկ Զօրան և զաւակը (ի Բարիզ), և Համայն ազգականք ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն դառնակսկիծ մահը՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ԷՖ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆԻ

իրենց որդին, եղբայրը, մօրեղբայրը և աներորդին, որ հանգաւ ի Տէր ի Մարսիլիա, երկուշաբթի, դեկտեմբեր 24/6 ի հասակի 33 ամեայ։

Ն. Պոլիս, 26/8 Յունուար 1908

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի բերբերեն, յունվ. 7)

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՄԱ, 6 յունվ.— Քոռkupօճեանցու Ռօմանա խտիւ կը բողոքէ յունվ. 2 Թուականի Թայմսի մէջ Ռօպերտ Տէլսի կողմէ հրատարակուած նամակին դէմ, որուն մէջ ըսուած է թէ Պիոս Ժ. Պապին քաղաքականութիւնը չատ անպատեհ է եկեղեցւոյ համար։ Քոռkupօճեանցու կը գրէ թէ Տէլսի իր այդ նամակով կը ցուցնէ թէ բոլորովին անտեղեակ է իրողութենէն և թէ Պապը հակակղերական համաժողովին մասնակցողներն ընդունելու պահուն խօսած ճառին մէջ բնաւ ակնարկութիւն ըրած չէ Ֆրանսայի արդի վարչութեան եղանակին դէմ։ Քոռkupօճեանցու այս առթիւ կը բողոքէ նաեւ թէ Վատիկանի ոգւոյն հակառակող սուտ լուրեր Անգլիա կը ղրկեն և մէկ քանի արդիականներ ալ զանոնք նիւթ կ'ընեն իրենց արգահատելի յայտարարութեանց։

ՀԱԲՈՆՑԻՔ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՔ

ԲԱՐԻԶ, 6 յունվ.— Թանի խմբագիրներէն մին այս առաւ Ճաբոնի դեսպան Պ. Բուրինոյի հետ տեսակցութեան մը պահուն հարցուց թէ ստոյգ է այսօրուան մէկ քանի լրագրոց մէջ հրատարակուած այն լուրերը, որպէս թէ Ճաբոնի և Մ. Նահանգաց միջեւ կացութիւնը օրէ օր ծանրակիր հանգամանք մը կը առնայ։ Դեսպանը բացասական պատասխանով կրկնեց թէ Ճաբոնցիներուն Մ. Նահանգները գաղթելու խնդիրը տնտեսական խնդիր մը նկատուած է միշտ Ճաբոնի կառավարութեան կողմէ, որ նպատակ չունի բնաւ զայն մեծցնելով ստիանպատուութեան խնդիր մը ընելու։ Անցեալ մարտ ամսուընէ ի վեր կիրարկուած դրուած նոր կարգադրութիւնները կը շարունակեն և ամերիկեան կղզիներուն համար տրուած ճաբոնական անցագիրները, ամերիկեան կառավարութեան մեկնութեան համեմատ, մի միայն այդ վայրերուն վերապահուած կը մնան։ Պ. Բուրինօ, հետեւաբար, ո և է լուր չունի Ուաշինկդընի դեսպան դերակոմս Աօքիի վերագրուած այն յայտարարութիւններէն, որպէս թէ դերակոմսը Թոքիօ երթալու համար Սան Ֆրանչիսքօ հասած ատեն, ըսած է թէ Ճաբոն սրամտիր էր սահմանափակել Մ. Նահանգները գաղթող Ճաբոնցիներուն թիւը, բայց Ճաբոնցիները Ամերիկայէն կամ ամերիկեան տացուածքը կղզիներէն վտարելու նպատակ Մ. Նահանգաց կառավարութեան կողմէ ոչ է ձեռնարկ Ճաբոն նախատինք մը պիտի համարէր։ Պ. Բուրինօ ըսած է նաեւ թէ իր պաշտօնակիցն հասկցնել ուզած ըլլալու է թէ Ճաբոն նախատական բան մը պիտի համարէր Ճաբոնցիներուն դէմ մասնաւոր օրէնքի մը հաստատումը, ինչպէս եղած էր ատենօք Զինացւոց դէմ։ Բայց թէ Ճաբոնի կառավարութիւնը միտքէ իսկ անցուցած չէ այդպիսի օրէնք մը հաստատել և նախագահ Պ. Ռուզվէլդ իսկ յայտարարեց թէ հակառակ է այդպիսի որոշման մը։ Հետեւաբար մատնոգութեան պատճառ չկայ բնաւ։

— Միւս կողմէ անգլիական լրագիրները կ'իմանան թէ Օճանէի մէջ (Ուգա) բազմաթիւ սպիտակամորթներ դժգոհելով որ տեղական երկաթուղիի ընկերութիւն մը ճաբոնցի գործաւորներ կը բանեցնէ նոր գիծի մը շինութեան համար, Ճաբոնցիներու վրայ յարձակած են. և ասոնք ալ պատասխանելով շատեր վիրաւորուած են մինչեւ որ ոստիկանութիւնը հանելով միջամտած է։

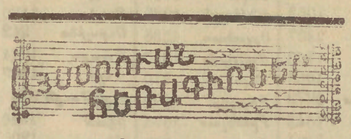

ԲԱՐԻԶ, 8 յունուար.— Սակարանին մէջ արամադրութիւնները թէեւ լաւ են, բայց գործերու մասին մեծ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Գրեթէ գիներու ընդհանուր անկում մը առաջ եկաւ։ Ցիրանական Ռանդը անփոփոխ է. օտար արժեթուղթերու գիները քիչ մը ինկած են։ Օսմ. արժեթուղթերու գիները լաւ բռնուած են, բայց նոր բարձրացում մը չունեցան։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերու գիները հաստատուն են, մանաւանդ Ֆրէտի Լիոնէն՝ 1190։ Ռիօ Թինթոն ասոր գիր. կարնցուց, վասն զի պղինձը 63ի իջած է։ Պալիա Դարայտին 422 սկսելով 416ի իջաւ։ Կապարի հրապարակը այնքան լաւ չէ. սպանիական՝ 14.5. Լոնտոնի Սակարանին մէջ հրապարակի վրայ ընդհանուր կերպով անգործութիւն կը տիրէ։ Հանքային բաժնեթուղթերը թեթեւ անկում մը կրեցին փակման պահուն։ Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերը նուազ գոհացուցիչ են։ Ամերիկեան արժեթուղթերը վաճառումներու հետեւանքով երեք քառորդ «բուսն» կորցնցուցին։ Լոնտոնի մէջ անհատական պանքաներու դրամի սակը հարիւրին 4.75 է։ Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ Պանքան մօտերս պիտի զեղչէ իր դրամի սակը։

ՄԱՍՏԻՏ.—Անգլիոյ դեսպանը, այսօր, սեղան մը առաւ ի պատիւ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիլոնի, որ ուրբաթ օրը պիտի մեկնի Մարիէէն։ Պ. Բիլոն, Անտալուզիա, Ալվիլէ, Կրենատա և Մալակա այցելելէ ետքը, Վալենսիոյ ու Գարսելոնայի ճամբով Ֆրանսա պիտի վերադառնայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պերլիներ Թակեպլատ կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ յուլիսին Մարիաթ գերման դեսպան Պ. Ռոսովից հանդատեան պիտի կոչուի, բայց չի յաստատ որ Լիզբոնայի գերման դեսպան Պ. Թաթէնպա անոր յաջորդէ։

ՌՈՄԻԶ.— Բրիսթիանիայէն կը հեռագրեն թէ նավթեկոր կառավարութիւնը երկաթուղիներուն [illegible] մը [illegible] ։

ԹԱՐԻԶ.— Ցիճեսերը Նիւզ կը հրատարակէ Նիւ-Եորքի, Լոնտոնի ու Բարեզի Սակարաններուն մէջ [illegible] միջոցաւ 1907ին կրած [illegible] կորուստին մէկ վիճակագրութիւնը, ուրկէ կ'երեւայ թէ ամերիկեանները հարիւրին 32 կորսնցուցած են, հանքային 23, անգլիական երկաթուղիները՝ 5 և պետական արժեթուղթերը՝ 2։

ՊԵԼԻՆԻՆ.— Սերպ պատուիրակները այս առաւ Վիեննա ուղեւորեցան՝ շարունակելու բանակցութիւնները՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնադրութեան համար։

ՊՈՒԻՍԼԻ.— Պելճիքայի Երեսփ. ժողովին առեւտրական Պ. Շոլէրդ ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ։

ԼԻՍԳՈՆՆ.— Ռիօ-աէ-Ցանէյրոյի բարեգործական դեսպանը ծանոյց օրագրողի մը թէ Բարեգործական թագաւորը յանձնած է պիտի մանէ, իրագործելու երկար սահէնէ ի վեր ունեցած բաղձանքը՝ Պրազիլիան այցելելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Եվմական նախարարը երեսփ. ժողովին ներկայացուց բրուսիական Պետութեան եվմական նախարարի պաշտօնը, փոխանակ Պ. Սիմբալոյի, որ հրաժարեցաւ։ Երեսփ. ժողովին անկասա մէկ քաւէին հետեւանքով։

ՇԱՄԱԽԻ.—Այս տեղի աղքատարնակ Թաղէն դիպուածով հրդեհ ծագելով ամբողջ Թաղը այրեցաւ։ Տասը մեռեալներ և բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

ՊՈՒԻՍԼԻ.— Պ. Շոլէրդ նախարարութեան պաշտօնը ընդունելու համար պայման դրաւ Բռնկոյի կցման պայմանագրութեան փոփոխութիւնը։ Բանակցութիւնները և տեսակցութիւնները կը շարունակուին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Պաշտպան փաստաբանը կ'ըսէ թէ Թօռ անպատասխանատու էր Հուլայթը սպանած պահուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նախարարաց Սրբ Հէլերի Քէմբրէլ Պէնրրմէն յունուարի կէսին Լանտոն կը սպասուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Բէօլնիշէ Զայթունգ կ'ըսէ թէ Ուաշինկդընի մէջ եւրոպական հնարք մը կը նկատուին, Մ. Նահանգաց ու Ճաբոնի միջեւ մօտալուտ պատերազմի մը լուրերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լուսաւոր թագաւորը անձամբ պիտի բանայ Խորհրդարանը յուն. 29ին։ Ալէքսանդրա թագուհին ալ ներկայ պիտի ըլլայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պավիերայի Ռուբրէխտ իշխանը տեսակցեցաւ Բայմ զորավարին հետ, որով կը լուսացուի որ Պլոդէնֆելբայի միջադէպին լուծումը մօտ է։

Ամէն մարդ կը փափագի
իր նախասիրած արդուզարդերով
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՊԱԿԱՆ
«ԹԱՌՆԱՍ»ի
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՊԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
6 ֆրանկի լուսանկար՝ բլաթինատիպ 40 դրուշ
6 ֆրանկի լուսանկար՝ փայլուն 20 դրուշ
Դունաւոր լուսանկարներ բնական մեծութեամբ 120 դրուշ
12 ֆրանկի լուսանկար՝ բլաթինատիպ եւ մէկ ակառանտիսման 108 դրուշ
ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԽՆԱՄՏԱԼԻ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻԻԼԱՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԻ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ՓԱՅՏԻ ՎՐԱՑ
Կ'ուզե՞ս որ ամէն կերոյ զոհ դառնաս,
Փութա՛ լուսանկարուիլ ի «Թառնաս»։

Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ ՏԱՎ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. Ցակոբեան և Որդի Տան պանդոկատէրերն կը ծանուցանի թէ պայմանագրեալ երկրագման պատմանագիր մը կնքուած է լիակատար առեւտրական Տան ու իր պատանի ատէրերուն միջեւ, 1907 դեկտեմբեր 15/28ին։

Յիշեալ առեւտրական Տունն պատանի ունեցողներէն կը խնդրուի, տարեսկիզբ [illegible] մասնաւոր [illegible] Տեարք Գրիգոր [illegible] Ալէքսէր Սիմոնեան, հաշուեր-դրատեսչութեան խնամակալներու [illegible] մէջ, Ցակոբեան Ման, Պէյոլ [illegible] պայմանագրութեան [illegible] [illegible] հաւանութիւնը [illegible]։

Հաշուեարդարութեան միջոցին Տեարք Գրիգոր կիսաւկէրեան և Ալէքսէր Սիմոնեան միայն իրաւունք ունին լիակատար առեւտրական Տունը ներկայացնելու։ Նաեւ յիշեալ առեւտրական Տան կողմէ հրապարակ արուած բոլոր իրաւասութիւնները անդոր պիտի համարուին։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՆԵՐԸ
Դեկտ. 24/6 յունուար 1908 15—2

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 26/8 Յունվար

Օսմ. Գանս. Միացեալ 4 % Բ. Կ. Օ. Ռ.		103 20
Ամէնէն բարձր գին	»	103 20½
Ամէնէն վար գին	»	103 20

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴՐՈՇՄԱՍՏԱՆԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԴՐՈՇՄԱՍՈՒՐՔԻ ՀԱՄԱՐ.

չութիւնը հարկաւորութիւն դիւրութիւններ ընծայելու համար Դրոշմասուրքի Կանոնագրքին գործադրութիւնը և այդ օրինական արամադրութեանց կիրառման մասին ամէն անասնդրութիւն փարատելու նպատակով, դրոշմասուրքի Տախտակի վիճակի մը հասանելու համար Հանրապետական Գանձարանը նախապէս դրոշմասուրքի ենթակայ է դրոշմասուրքի Օրէնքին 9դ յօդուածին (Թիւ 53) արամադրութեան համաձայն, 1 դրուշ որոշ դրոշմասուրքի ենթակայ են կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց տրուած թղթադրիները, թղթերները, թերզէրները, տեղեկագիրները, յիշատակագիրները, միւազէրները, յայտարարագիրները և զեկուցագիրները։ Դրոշմասուրքի Օրէնքին 10դ յօդուածին համաձայն, որոշ տուրքի ազատութեան դէպքին մէջ և ազատութեան դէպքին մէջ չգտնուող և համամասան տուրքի ենթակայ չեղող դրութիւնները, ինչպէս նաև բոլոր այդ դրութեանց պատճէնը, քաղուածքը և թարգմանութիւնը 1 դրուշ որոշ դրոշմասուրքի ենթակայ պիտի ըլլան, կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ներկայացուած առն։ Հետեւաբար հարկաւորները կը հրաւիրուին, Դրոշմասուրքի Օրէնքին 29դ յօդուածին համաձայն՝ կառավարական պաշտօնատանց և վարչութեանց ուղղուած բոլոր գրութեանց վրայ առանց բացառութեան, և անոնց կցուած նմուշներուն վրայ դրոշմասուրքի փակցնել ու ջնջել, 38 և 40դ յօդուածներու արամադրած տուգանքին չենթարկուելու համար։ Նաև 1 դրուշ դրոշմասուրքի ենթակայ է այդ գրութեանց կցուած պաշտօնագիրներն իւրաքանչիւրը, երբ այդ գրութիւններու և պաշտօնաթղթերու մասին Դրոշմասուրքի Օրէնքին մէջ ոչ է արամադրութիւն կանխատեսուած չէ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 — 30—29

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ

Շիրքէթի Խայրիէնին 18 նումէրօը վաթսունմեկ գազանը մէկճաւ օլաղը հալաէ աէնէի հալիէ քեանունի էվվէլի կոնէսնէ գատար պիլիւպաթէ ֆիբսէնթը թէգարբուբ իսլէթիլինէն թաւիպ օլանլարդն վէ ատան զիհատ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլերին ճուսամա իրթէսի վէ չէնարլէնպիհ կիւնլէրի Շիրքէթի մէզգիրէ իատէսինէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 1 քեան. էվ. 323 — 10—7

ԱԶԳ.— Շիրքէթի Խայրիէի սեպհական ատան մը էմիրկէնի մէջ, Խանութ մը՝ Դանլըճայի մէջ, քաղինօ մը և վեց խանութ Սկիւտարի Նաւամատոյցին վրայ, պիտի վարձուին ամէնէն աւելի գին տուողին՝ աճուրդով, որ պիտի կատարուի 1907 դեկտեմբերի վերջը (Հ. Տ.)։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Շիրքէթի Խայրիէի գրասենեակը։ Տնօրէնութիւն

7/20 դեկտ. 1907 — 10—4

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ. — Մաքսային 5% փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 յունվարին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 31 կարօնները եթէ երբեք մինչև դեկտ. 31/13 յունվ. չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։

Ազդ. — 1896ի 5% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1902 յունվարին աւարտող նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 11 կարօնները եթէ երբեք չներկայացուին մինչև դեկտ. 31/13 յունվ., ջնջուած պիտի համարուին։ 12—7

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՓԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ԲԱԹԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Պարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լանտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէզի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Դրօթակալին՝ Թէվֆիգ քարտէզին վրայ։
15 — 50—15 — Բ. ՌԸՊՈՒԼ

Մ Օ Ս
ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճանչցուած եւ ապրանքի փոխադրող տոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկաի	Նազդարիս
Մինեռ	Էմինէս
Բոսֆոր	Զաւզերիս
Թիլիբար	Մարդիս
Նուրոսմանիյէ	Տայիզի
Նավարին	Տարսոս
	Բիլաս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգրստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, եւրոպական-Թեամբ կը լուսաւորուին եւ կին համարդներու համար սենեակի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ տեղեկամատիկ Թուով համարդներ կ'առնեն բայց սենեակի չունին։ սդերիսի
Կ. Պոլսէ Լիվերբուլ Ա. կարգի գին է 5
» » Բ. » » » 1
Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հասնելու համար՝ իրենց հրամանները առ շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար տարանքներ կ'ընդունուին։
Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒՐԻՈՂ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուէթալ խան Պանկէ գարաս, Գալաթա
ՃԷՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—32 31 — Ճէմս Սդրիդ. Լիվերսու

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԵԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1899 Օգոստ. 2/14 եւ 320 Ունցեր 20 բուսակիր Ֆերմաճով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթա, Նազլը խան, Հէզար էֆէնտի փողոց, Թիւ 14, Թոօբէրթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հեռաւոր հասցէներուն

Գալաթա, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Սենիք Ճամիի հրապարակ.
Գալաթա, Արձանագրութեան գրասենեակի Ընկերութեան, Գանչէ Դարաս. Քրամաուէյի համար, թ. 40, մաքսատան մօտ։
Գալաթա, Մ. Ի. Սատաք, Շեւիթ Իւլ Իսլամ խան, Գահէէ Դարաս Թիւ 10։
Գալաթա, Ապարի պէյ եւ Ընկ., Էէզոնէէիլեր փողոց։
Գալաթա, Գ. Ս. Այմէլոզլու, Էմին-Էօնիւ, Գանչէ Դարաս, Իզմիր փողոց։
Դարաբէդիւզ, Ալեքսանդր Անտաթօսիասիս Լուսնոյի հրապարակ։
Դարաբէդիւզ, Մ. Ա. Անդրիա, Մաստ Հասաբէի։
Գալաթա, Մ. Ա. Բիրքանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնոք, Բ. Սամարքիա։
Մեծ Կղզի, Բէսալ էֆ.։
Մարդիդիւզ, Մ. Ա. Անկիլիսէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Բէյլէճեան էֆ.։
Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՍՏԻՆՔՆԵՐԸ

ԿԸ ՋԱՐԳԱՆԱՆ, ԿԸ ՋԻՆԱՒՈՐՈՒՆ, ԿԸ ԳԴՆԵՑԿԱՆԱՆ, ԿԱՄԱՐԱՆԱ ԵՐԻՈՒ ԱՄՈՍՈՒՆԸ ՄԻՆՉ ԵՆՈՒՐՏԻՒ

"ԲԻԼԻԼ ՕՐԻԱՆՔԱԼ" ներու Ներածին մէջ հարցան գոր մը որ կիսով կ'ընդունէ տեղէ մը, առանց պատուոյ առարկութեան։

Ժ. Ռաքին, գեղարուեստ, 5, Բասամ Վէրա, Բարիզ, 1899 գործածման եղանակը ցոյց տուող ամբողջով մեկնակ՝ 35 դրուշ։

Աղենտիի համար ներկայացուցիչ Ս. ՊԱՏԱԼԻՈՍԵՆ և. Ընկ., Գ. Գալաթա

13—10

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Նաւարարութիւն Կոստանդնուպոլսոյ
Դեկտեմբեր

Գշ. 25|7 Պիրէան, Աղեքսանդրիա, Միջերկրեան առաջ ժամը 10ին, Հաղորդակցութիւն Բեռ-Սաիտ եւ Սուէզ նաւահանգիստներ մեկնող շոգենաւին հետ։
Գշ. 25|7 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Կերչ-Կովկաս, Կերչ-Ազով, Օտեսա-Բէրեան, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 26|9 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին։
Եշ. 27|10 Տարանէլ, Մարմարայ, Իզմիր, Բիւռա, Թրեբզոն, Պէյրութ, Սա-ֆա, Բեռ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, Իրիկնան ժամը 4ին։
Շբ 29|12 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—32

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆՐԸ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ
Գ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆաւրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 ֆաւրոնի չափ։

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են Ցիւռէն դրուշէն վար վճարում չընդունի։

Վինքր Պանք-Ֆէրայնի այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ռուպիէն վայ գումարներու համար իսկ ռնկէ ուսիլ գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սահման կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ ուելցնել տեղական լրագիրներու մէջ։ 100 ռուպիէն վար գումարները կրնան առնուիլ ամէն տարի։

100 ռուպիէն վար գումարները կրնան տալ առնուիլ գրաւագրէնս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութիւնէ մը յետոյ հեռանալ ինքզինքէ։

3 օր 100–150 ռուպի գումարի համար
» 151–200 » » »
10 » 201–500 » » »
15 » 501–1000 » » »
30 » 1001 և ռուպի վեր » » »

Վինքր Պանք-Ֆէրայնի իրեն կը վերցնէ պահի պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած տարեկան վճարելով տեղական գումարը։

Վինքր Պանք-Ֆէրայնի խնայողական գումարը պարունակող տեղերակ ալ կը յանձնէ անկարգական տեսակով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնայողը (վէլի կամ վարի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—49

Խնայողական Սնուցիկեն զատ։ Վինքր Պանք-Ֆէրայնի կը ղրկի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով։

Khedivial Mail Line
(Քէդիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերք
Նաւարարական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիայ միջեւ։
Իսմայիլիա շոգենաւը նաւարկեալ Անտէրիէ, չորեքշաբթի, 8 յունուար 1908 (Հ Ե.) կէսօրէն եռաք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ հինգշաբթի 9 յունուար 1907 (Հ Ե) կէս օրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէան։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Սաիֆ շոգենաւը, նաւարկեալ Ֆինուէյ, յուն. 11ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելնէ դէպի Կէլիմօլը, Տարանտէլ, Մարմարայ, Սաքըզ, Հոռոզա, Մէբսի, Իսքէնտերուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Յաֆա, Բոքթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Գալաթա, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

Մանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է։ Դաժանական չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ։

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամարաւոր կիսոր)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առաւօտ քունէքի գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, պնդութեան առաջքը առնելու համար։

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը։ 50—9

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿՎԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՍՈՅԹԸ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԵՏԵՂՄԱՆ ՑԱՏԿԱՅՈՒԱԾ

Պարգեւները կը վճարուին Կ. Պոլսոյ մէջ Երկրագործական դրամատան և Օսմ. Կայս. Պանքայի, իսկ գաւառներու մէջ յիշեալ Պանքաներու մասնաճիւղերուն կողմէ։ Տասնամեկերորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1323 յունուար 1ին Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան մէջ։

Տոմսակներուն թիւը 175 000
Պարգեւ տանող տոմսակներուն թիւը 35 000

Առաջին պարգեւ	Երկրորդ պարգեւ	Երրորդ պարգեւ	Չորրորդ պարգեւ
300,000	100,000	50,000	20,000

ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարգեւ		Հաս			
300,000	ղրշ.	1			
100,000	»	1			
50,000	»	1			
20,000	»	1			
60,000	»	6	իւրաքանչիւրը	10,000ական	ղրշ.
50,000	»	10	»	5,000 »	»
40,000	»	20	»	2,000 »	»
60,000	»	60	»	1,000 »	»
200,000	»	400	»	500 »	»
240,000	»	3000	»	80 »	»
630,000	»	31,500	»	20 »	»
1,750,000	»	35,000			

Թիրաժի գործողութիւնը կը կատարուի ի ներկայութեան Երկրագործական Պանքային Վարչական Խորհրդի մարմնոյն, հաշուակալին, Ելմտական նախաբարձ Թան հաշուակալութեան Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ կարգուած ներկայացուցիչներուն։ Ելած պարգեւները առանց ոչ է զեղչի կը վճարուին ամբողջապէս, մէջերնին քան դրուշ հաշուելով։ Թիրաժի միջոցին ամէն օր քաշուած թիւերը լրագիրներու մէջ կը հրատարակուին յաջորդ օրը։

Վիճակահանութեան տոմսերը կը ծախուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնատեղին, Պոլսոյ կողմը վիճակահանութեան մասնաճիւղին, իսկ գաւառները Երկրագործական Պանքայի և Օսմ. Կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն մէջ։ Ամբողջական քանակին դիմաց գնողին հարիւրին վեց դրուշ զեղչ կ'ըլլայ։ Թիրաժէն մէկ օր առաջ եռ դարձուած տոմսերը կ'ընդունուին և անոնց արժէքը կը վճարուի։

Ամբողջ տոմսին արժէքը մէկ մէճիտիէ
Կէս տոմսին արժէքը կէս մէճիտիէ
Քառորդ տոմսին արժէքը հինգ դրուշ

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՈՆԸ (63)

ԺԱՆ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՕՐ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

Դ.

Միլու չյաջող, այդ խնդիրը լուծել։ Ի վերջոյ յարեց՝

— Վաղուան սպասում... Ինչ որ ալ ըլլայ՝ այդ առեղծուածը կեդրոնը պիտի թափանցեմ։

Միլու ծրագիր մը յղացած էր։ Հետեւեալ օրը գործադրեց զայն։ Կէս օրերը գիւղացիները կը քնանան, եւ ասոնց կողմէ նշմարուելու նուազ վտանգ կայ, տախտակ մը առնելուց ջաղացքին առաջին գերանին վրայ։ Ինչ ալ անոր վրայ ողողուեցաւ ու քանի մը քայլ յառաջացաւ, տախտակին վրայ գտնելով ինքզինքը։ Տախտակը եռ քաշեց, նոյնն տանելուց զայն, երկրորդ գերանին վրայ կոթնուց, և երրորդ անգամ ըլլալով նոյն բանը վերսկսաւ։ Այդ գործողութիւնը մեծ դժուարութիւն չէր յարուցած, որովհետեւ ջաղացքին հին գերանները բաւական լայն էին։

Միւս փոյնքը հասնելուն պէս՝ Միլուն առաջին գործը եղաւ իրը տանդուխ ծառայող տախտակը վեր առնել ու պահել. յետոյ ինքն ալ պահուռեցաւ։ Այրի Թուփերու պուրակի մը ետին պառկեցաւ փորի վրայ, ինքզինքը բարեբախտ զգալով որ առանց մեծ յոգնութեան անցած էր ջրանցքէն։ Յետոյ առանց ոտքի ելնելու, կատուի մը դիւրաթեքութեամբ սողոսկեցաւ չէնքին երկայնքը և հոն կանգնեցաւ։ Ապահով էր թէ դիմացի եղերքէն ո՛չ ոք պիտի կրնար նշմարել զինքը։ Նեռս մանելէ առաջ մանրակրկիտ կերպով քննեց չէնքին յառաջամասը։ Այնպիսի կասկածելի բան մը չնշմարեց որ կռահել տար թէ մարդ մը անցած էր անկէ։ Ամէն կողմ թուփեր, վայրի ծաղիկներ տեսաւ. ուրիշ ոչինչ։ Միլու կը խորհէր.

— Այս պատերուն մէջ պահուած գաղտնիքը լուսաբանելու համար՝ պէտք է ներսը նշաններ փնտռել։ Բայց խոհեմ ու չբնահատեալ ըլլանք. առանց է աչքերնիս բանալու։

Ֆոն-Բուվէրթի հին ջաղացքը երկու մասերէ կը բաղկանար. Ջաղացպանին ու իր ընտանիքին նախկին բնակարանը և յարակից չէնքերը՝ խոռ, կառաուն ու շտեմարան։ Միլու այս վերջին մասը պատեցաւ, որ աւելի ընդարձակ էր։ Անձրեւն ու հովը ի գլուխ հանած էին իրենց ասերումի գործը։ Ոչ դուռ կար և ոչ ալ պատուհան։ Միլու դիւրաբեր ներս մտաւ. փլածներու կոյտ մը նշմարեց, որոնց մէջեղող ճաճի էին երկու աքսախներ։ Ներքին պատի մը վրայ, որ տակաւին կը բռնէր փլիլիկած տանիքը, ճնճղուկներ չլնած էին իրենց բոյնը։ Կառաուն ամէն կողմերը կը թեւածէին թռչունները, այդ մենաւոր վայրին մէջ մարդու մը անսովոր ներկայութենէն ահաբեկած։ Իրենց թեւերով կը քսուէին Միլուի։ Այս վերջինը իւրաքանչիւր քար քննեց։ Բայց քայլափոխ ոչ է հետք, նշան չնշմարեց, որ իրեն ենթադրել տար թէ վերջերս մարդ մը մտած ըլլար հոն։ Եռ դարձաւ և ջաղացպանին նախկին բնակարանը մտաւ։ Դռները և պատուհանները վերցուած և անշաւնչ ուրիշ տեղ գործածուած էին։ Տանիքը թէեւ կքած, բայց չէնքին ներքնակողմը կը պաշտպաներ։ Միլու կը շարունակէր յառաջանալ կատուի մը դիւաշարութեամբ, ո՛չ թէ մէկուն հանդիպելու վախէն, այլ որպէս զի քայլափոխ ոչ է հետք տեսողութենէն չվրիպէր, եթէ երբեք գոյութիւն ունէր առանց բան մը։ Հաւիւ երկու մեթրի չափ յառաջացաւ խոհանոցին մէջ, երբ տարօրեն մը զգաց։ Ոտքի հետք մը նշմարած էր։ Ծռեցաւ ու աւելի մօտէն դիտեց։ Դիզուած փայտերուն մէջ տեսնուող հետքը որոշ էր. քառակուսի և հաւանաբար երիկ մարդու մը կօշիկին ձգած հետքն էր ան։ Միլու, որ իրեն հետ առած էր մեթրաչափ մը, մատիտ մը, ձեւը գծեց ու չափը առաւ։ Յետոյ այդ հետքին ուղղութեամբ յառաջացաւ. մէկ մեթր հեռուն ուրիշ հետք մը գտաւ, նուազ որոշ, բայց բաւարար՝ զինքը առաջնորդելու։ Հաւասար անջրպետի մը մէջ հանդիպեցաւ՝ նմանօրինակ երրորդ հետքի մը։ Այդ գիւտը ուրախութեամբ լեցուց զինքը։

— Այդ նորոգ հետքերը անաարակոյս նախօրդ օր առաջ եկած են, խորհեցաւ Միլու։ Այդ պատճառաւ է որ տեսած լոյսս այնքան սոսկալի պատճառեց ինձի։ Բայց, մարդուկս, եթէ կ'ուզես, ես ալ մեռնիս ճամբան պիտի կորես։

Այդ հետքերուն վրայէն յառաջանալով, որոնք կը շարունակուէին, հին խոհանոցէն անցաւ ու ցանդուխին առջեւ հասաւ։ Կէս մը լուսաւորուած էր ան. Միլու որ պէտք եղած բաները միասին առած էր, մամ մը վառեց։ Այսպէս կրցաւ հետեւիլ իր երեւան հանած քայլափոխերուն։ Տարակոյս չկար. ցանդուխի իւրաքանչիւր տատիճանին վրայ ոտքի հետքեր կը գտնուէին։ Նոյն իսկ Միլու դիտեց որ մութ մասերուն մէջ ամէն ինչ ոչ մեռնիս տատիճանին վրայ քանի մը հետքեր կային, որոնք նոյն կօշիկին կը վերաբերէին։ Ակներեւ թէ մեռնիսն անձը քանիցս անցած էր անկէ։ Վերջապէս Միլու հասաւ առաջին յարկը գտնուող փոքր սենեակ մը, ուր հինգ հետք գտաւ. յետոյ մօտակայ սենեակը անցաւ, և իրմէ առաջ մեռնիսն ճամբէն գացող մարդուն քայլափոխերուն հետեւելով, մեծ չըմնաց մը առջեւ հասաւ, որ սենեակին խորը կը գտնուէր։ Հոն հետքերը իրարու մէջ անցան։ Միլու, շատաթ, քանի մը վայրկեան կեցաւ ու սկսաւ խորհիլ.

— Դիւրեր ատեն մարդ մը եկած է հոս, լողալով անցնելէ յետոյ ջրանցքը, ջուրին վար թափած կօղմէն, և կամ տախտակ մը ու հին գերաններ գործածելով։ Երկու պարագային ալ՝ վտանգի ենթարկուած է։ Անշուշտ իր հանցքին համար չէ որ այդ վտանգն ալ առած է։ Ուրեմն մեծ շահ ունիմ հասկնալու թէ ինչ ընելու եկած էր հոս, և եթէ կարելի է, գիտնալ թէ ո՛վ էր ան։ Աշխատութեան ձեռնարկենք և քայլերուն հետքը շարունակենք պրպտել։

Մեծ համբերատարութեամբ և որսաշունի մը հոտառութեամբ, Միլու ի վերջոյ իրագէպ եղաւ թէ անձանցը, շրմինէն առջեւ կենալէ յետոյ, ուր քանի մը հետքեր կային, գետնայարկ իջած էր ուրիշ ճամբով մը։ Սանդուխ հասնելու համար՝ չէնքին հիւսիսակողմը հատատուած երկու սենեակներէն անցած էր, որոնց պատուհանները ջրանցքին վրայ կը նայէին։ Միլու ճակատին տարաբ ձեռքը, ըսելով՝

— Հիմա հասկացայ։ Առջի գիշեր նշմարած լոյսս առաջ եկած ըլլալու է այդ խորհրդաւոր անձին ձեռքը գտնուած ճրագէն, որ սենեակները պտտած է։ Պատուհանին առջեւէն անցած միջոցին նշմարեցի։

Տարակոյս չկար. Միլուի գտած բացատրութիւնը ամէնէն ճիշդն էր։ Սանդուխէն վար իջաւ, նորէն խոհանոց մտաւ, մինչեւ կողմնակի երեքորդ դուռը յառաջացաւ, ուրիշ դուռ եւս ելած ըլլալու էր անծանօթը։ Հոն բոլորովին կ'անհետանային հետքերը։

Միլու, իր կատարած հետազօտութիւններէն յոգնած, օրանք ժամ մը տուած էին, նստաւ, հանգչելու և խորհելու համար։

—Սուգիս մարդ մը եկած է հոս, ան չրմանը բնելով։ Կ'երեւայ թէ առաջին յարկի չըմիներն առջեւ կանգ առած է։ Հետեւաբար անոր առջեւ կը գտնուէր գաղանիքին բանալին։ Փորձենք գտնել զայն։

(Շարունակելի)

Առաջնորդ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՃԱՃԵԱՆ